

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМ. В.В. ДОКУЧАЄВА

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису

СУСКА АНАСТАСІЯ АНАТОЛІЇВНА

УДК 630*6(477)

**ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ ЛІСОВОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ
УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ РИНКУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОЛОГІЧНИХ
ПОСЛУГ**

08.00.03 – економіка та управління національним господарством

Подається на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук.
Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ А. А. Суска

Науковий консультант:
доктор економічних наук, професор,
член-кореспондент НААН України
УЛЬЯНЧЕНКО Олександр Вікторович

Харків – 2018

АНОТАЦІЯ

Суска А.А. Інституціоналізація лісового сектора економіки України в контексті ринку соціально-екологічних послуг. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством. – Дніпропетровський національний аграрний університет – Дніпро, 2018.

Дисертація містить поглиблення і обґрунтування теоретико-методологічних основ інституціоналізації лісового сектору економіки в контексті ринку соціально-екологічних послуг. Відповідно запропонована авторська методологія дослідження умов, можливостей та концептуальних основ формування та оцінки ефективності інститутів ринку, розроблено проект системи інституціонального забезпечення ринку, наведені практичні рекомендації щодо особливостей формування та інституціонального забезпечення регіональних ринків соціально-екологічних послуг на території природних зон України.

Розроблено і обґрунтовано концептуальні основи інституціоналізації ринку соціально-екологічних послуг лісу, які враховують специфіку такої еколого-екологічної системи і полягають в наступному: розвиток і трансформація існуючих інститутів лісового господарства в нові ринково-екологічні умови; економіко-соціально-екологічний компроміс; громадські ініціативи і громадський контроль при виборі і функціонування інститутів; оцінка і прогнозування ресурсного потенціалу, як головне інституціональне завдання, що пов'язано з обмеженістю та вразливістю соціально-екологічного ресурсу лісу; інвестиційно-інноваційна спрямованість як основний фактор розвитку і екологічного спрямування лісового господарства; опосередкована, вартісна оцінка корисного ефекту товару, що визначає можливість інституціонального аналізу й економічної оцінки соціально-екологічної послуги; диференційований соціально-етичний маркетинг – формування

попиту на основі інституціонального аналізу екологічної напруженості і соціального замовлення територій; доведено, що ефективність системи інституціонального забезпечення – це комплексна категорія, яка поєднує в собі економічну, екологічну і соціальну складову. Розроблено методіку оцінки ефективності системи інституціонального забезпечення ринку соціально-екологічних послуг в якій запропоновано: економічну ефективність визначати за динамікою змін загальної економічної ефективності еколого-економічної системи, як наслідок інституціоналізації; соціальну ефективність як ступінь задоволення соціальних потреб в соціально-екологічних благах лісу; екологічну ефективність як рівень досягнення цілі щодо забезпечення екологічної безпеки: розроблено проект розвитку системи інституціонального забезпечення лісового сектору економіки в контексті ринку соціально-екологічних послуг. Основою проектування став аналіз проблем які можуть нести в собі процеси капіталізації нематеріального ресурсу лісу та визначення можливих напрямів інституціонального рішення цих проблем. Проблему невпевненості в можливостях та перспективах розширення економічного простору лісового господарства через капіталізацію соціально-екологічних благ лісу, можливо вирішити інституту екологічного аудиту і сертифікації, який, з використанням наведеного в дисертації методологічного апарату, дозволить провести оцінку комерційного соціально-екологічного ресурсу лісів України та контролювати процеси його залученні в комерційний обіг. Проблему екологічного інвестування можливо вирішити через функціонування інституту екологічного інвестування в лісову галузь, активна і продуктивна робота можлива за умови використання запропонованої в роботі методіки економічної оцінки екологічних проектів. Проблема різних форм власності на певні екосистеми, які можуть бути задіяні в генеруванні комерційного соціально-екологічного ресурсу може бути вирішена інститутом екологічного співробітництва, важливим підґрунтям для якого можуть бути розроблені в дисертації практичні рекомендації щодо можливостей, напрямів і перспектив формування регіональних ринків соціально-екологічних послуг на територіях природних

зон України. Умови добросовісної еколого-технічної конкуренції можуть формуватися і контролюватися інститутом еколого-технічної конкуренції, який може активно використовувати наведену в дисертацію методику оцінки та вибору екологічних і організаційно-технічних альтернатив для рішення екологічних проблем.

Удосконалено методологічні основи дослідження інституціонального середовища становлення ринку соціально-екологічних послуг лісу, що дозволяє відомий загальний алгоритм наукових досліджень об'єкта, наповнити конкретним змістом і передбачає застосування методів дослідження, які відповідають специфіці об'єкта дослідження; методичні підходи до оцінки комерційного соціально-екологічного потенціалу лісу в контексті ринку соціально-екологічних послуг, що дозволяє поряд з оцінкою загального соціально-екологічного ресурсу, оцінювати і попит, що може бути сформовано на певну складову цього ресурсу на конкретних економічних та етноприродних територіях, і, що є необхідною умовою наповнення ринку товаром та ефективного його функціонування; методику оцінки якості інституціонального середовища становлення ринку соціально-екологічних послуг, що на відміну від відомих має прояв у: визначені характеристик (критеріїв) та показників якості середовища для конкретної еколого-економічної системи; знаходженні нових методів кількісно оцінки показників й підходів до виміру їх важливості; використанні методу визначення інтегрального показника якості інституціонального середовища ринку; методику оцінки економічної ефективності екологічних інвестицій як складової інституціонального середовища становлення ринку соціально-екологічних послуг, яка відрізняється впровадженням нових методів визначення обсягу і асортименту товару та формування ціни на конкретну одиницю; методичні підходи до оцінки економічної ефективності і вибору інститутів еколого-економічної системи за величиною трансакційних витрат, які на відміну від відомих дозволяють визначити: структуру витрат при обслуговуванні процесу передачі права власності на специфічний товар – соціально-екологічну послугу; алгоритм

грошової оцінки таких трансакційних витрат; ризики реального сектору; інститути, які повинні надавати певний вид інституціональних послуг.

Набула подальшого розвитку категорія інституціональної економіки «інституціональне середовище становлення», яка на відміну від існуючого трактування, що визначає тільки сукупність умов, що генеруються інститутами економічної системи, яка еволюціонує, запропоновано визначати так: інституціональне середовище становлення – це сукупність умов, що генеруються інститутами економічної системи, що еволюціонує, та факторів зовнішнього середовища, які можуть впливати на процес інституціоналізації, виходячи з особливостей економічної системи, яка формується, і проблеми, яка мотивує процеси еволюції та інституціоналізації; понятійний апарат економіки природокористування, зокрема лісокористування, шляхом введення нових економічних категорій, а саме: «соціально-екологічна послуга лісу», яка поєднує відомі категорії «екологічна послуга» і «соціальна послуга» на підставі того, що будь-яке нематеріальне благо лісу несе комплексний соціально-екологічний ефект, який може мати усі ознаки товару: потреба, попит, виробник, вартість; «комерційний соціально-екологічний ресурс», що на відміну від існуючого поняття «соціально-екологічний ресурс», як можливості лісу задовольняти соціально-екологічні потреби, враховує тільки ту його складову, на яку, за певних економічних і етноприродних умов, може бути сформовано попит; «еколого-технічна конкуренція» – ця категорія визначає можливе змагання за рішення екологічних проблем шляхом реалізації екологічних чи організаційно-технічних проектів; визначено та обґрунтовано особливості ринку соціально-екологічних послуг як еколого-економічної системи та об'єкта інституціоналізації, що дозволяє довести певні відмінності цієї еколого-економічної системи від інших економічних систем лісової галузі і враховувати їх на шляху трансформації інститутів лісового господарства до умов ринку; теорія інституціональної рівноваги економічних систем, яка має відмінності від існуючої в конкретизації понять: інституціональна рівновага ринку соціально-екологічних послуг; економічна ефективність стану інституціональної рівноваги; економічні умови та стратегії досягнення стану

інституціональної рівноваги; практичні рекомендації щодо перспективних напрямів становлення і функціонування регіональних ринків соціально-екологічних послуг на територіях природних зон України в площині поєднання соціально-екологічних проблем територій, можливостей лісів територій щодо екологічного рішення цих проблем, перспектив щодо попиту на екологічні альтернативи рішення проблем (формування маркетингового середовища); теорія міжгалузевої конкуренції (еколого-технічна конкуренція) як боротьба екологічних і організаційно-технічних альтернатив за рішення соціально-екологічних проблем територій природних зон України та методика їх вибору за величиною затрат на реалізацію цих альтернатив як об'єкта конкуренції, що на відміну від існуючих ґрунтується на нових показниках конкурентних переваг, а саме: сальдо затрат альтернатив, коефіцієнт еколого-технічної конкуренції; концептуальні засади поведінкової моделі суб'єктів ринку соціально-екологічних послуг, які мають відмінність від відомих в площині тих особливостей, які несе в собі еколого-економічна система, а саме: спосіб вибору постачальників і покупців; формування обсягів та ціни контрактів; організація укладання і контролю за виконанням контрактів; умови досягнення інституціонального компромісу між формальними і неформальними інститутами лісового господарства за концепції ринку соціально-екологічних послуг, що на відміну від відомих умов компромісу між інтересами бізнесу й суспільства, визначають пріоритетність аспектів громадського впливу та контролю за використанням соціально-екологічного ресурсу лісу і необхідність формування неформальних інститутів.

Ключові слова: інституціоналізація, соціально-екологічна послуга, лісовий сектор економіки, потенціал, ринок, еколого-економічна система.

Список публікацій

1. Монографія:

1. Суска А.А. Теоретико-методологічні аспекти ринково-екологічних перетворень системи інституціонального забезпечення лісоресурсної сфери України: монографія. Харків: Цифрова друкарня № 1, 2018. 268 с.

2. Наукові праці, в яких опубліковані основні результати дисертації:

2.1. В іноземних наукових періодичних виданнях та наукових фахових виданнях України, віднесених до міжнародних науко метричних баз:

2. Suska A.A. Investigation of the institutional equilibrium of the market of social and environmental services of forest: conditions and development strategies // Technology audit and production reserves: International Journal. 2017, № 3/5(35). С. 26–31.

3. Suska A.A., Babich A.P. Estimation of the possibilities of market-ecological transformation of the institutional environment for forest sector of economics // Technology audit and production reserves: International Journal. 2017, № 5/5(37) С. 4–8. *(Автором визначено напрями трансформації інститутів в нові еколого-економічні умови).*

4. Suska A.A. Development of the estimation methodology for the commercial balance of the market of social and environmental services of forests // Technology audit and production reserves: International Journal. 2017, № 6/5(38). С. 25–30.

5. Суска А.А. Визначення і обґрунтування соціально-екологічного потенціалу лісу в контексті становлення ринку соціально-екологічних послуг // Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. № 20. URL: <http://global-national.in.ua/issue-20-2017>

6. Ульянченко О.В., Суска А.А. Розробка методики оцінки соціально-екологічного потенціалу лісу в контексті становлення ринку соціально-екологічних послуг // Вісн. ХНАУ. Серія. «Екон. науки». Харків: ХНАУ, 2017. № 3. 2017, С. 138–149.

7. Суска А.А. Обґрунтування умов та стратегій досягнення інституціональної рівноваги ринку соціально-екологічних послуг лісу// Вісн. Дніпропетров. держ. аграр.-економ. ун-ту. 2017, № 4. С. 93–97.

8. Суска А.А. Соціальний та екологічний потенціал лісу як категорія економіки природних ресурсів // Економіка та суспільство. 2017. № 13. URL: <http://economyandsociety.in.ua>

9. Суска А.А. Сутність, методика оцінки соціально-екологічного потенціалу лісу, як об'єкт ринку соціально-екологічних послуг // Економічні науки: зб. наук. пр. Херсон: ХДУ. 2017, № 27. С. 121–125.

10. Суска А.А. Комерційний баланс ринку соціально-екологічних послуг// Бізнес-навігатор: наук.-виробнич. журн. 2018, Вип. 1 (44). С. 88–91.

11. Суска А.А. Методика оцінки якості інституціонального середовища становлення ринку соціально-екологічних послуг лісу // Херсон: ХДУ Економічні науки: зб. наук. пр. Херсон: ХДУ, 2018 С. 125–128.

12. Суска А.А. Проектування системи інституціонального забезпечення ринку соціально-екологічних послуг лісу // Причорноморські економічні студії: наук. журн. Вип. 30-2018. Одеса, 2018. С. 52–56.

13. Суска А.А. Особливості становлення та функціонування регіональних ринків соціально-екологічних послуг// Інтелект XXI: наук. економ. журн. 2018, № 4. С. 51–59.

2.2. У наукових фахових виданнях України:

14. Суска А.А. Загальноприродний та соціальний потенціал лісу як категорія економіки природних ресурсів // Причорноморські економічні студії: наук. журн. Вип. 12-2. Одеса, 2016. С. 84–89.

15. Суска А.А. Концептуальні засади інституціоналізації ринку соціально-екологічних послуг лісу і лісових територій // Наук. вісн. Міжнар. гуманітар. ун-ту: фах. наук. журн. Серія «Економіка і менеджмент». Вип. 24/2017. Одеса, 2017. С. 30–34.

16. Суска А.А. Розробка методичних підходів до оцінки ефективності інституціонального середовища ринку соціально-екологічних послуг лісу // Наук. вісн. міжнар. гуманітар. ун-ту: фах. наук. журн. Серія «Економіка і менеджмент». Вип. 27, ч. 2. Одеса, 2017. С. 88–93.

17. Суска А.А. Обґрунтування ринково-екологічної трансформації інституціонального середовища лісового сектора економіки // Інтелект XXI: наук. економ. журн. 2017, № 6. С. 109–113.

18. Суска А.А. Проблеми і перспективи становлення ринку соціально-екологічних послуг лісу як еколого-економічної системи лісового сектора економіки // Екон. вісн. Запорізької держ. інженер. акад. Вип. 3 (15), Запоріжжя, 2018. С 49–52.

19. Суска А.А. Аналіз середовища становлення ринку соціально-екологічних послуг лісу // Вчені запис. ТНУ ім. В.І. Вернадського журн. Серія «Економіка і управління». Том 29 (68). ч. 3. Київ, 2017. С. 30–34.

20. Суска А.А. Особливості конкурентного середовища ринку соціально-екологічних послуг лісу // Наук. вісн. УжНУ. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство» Вип. 19/2018, Ужгород, 2018. С 80–84.

21. Суска А.А. Особливості поведінкової моделі суб'єктів ринку соціально-екологічних послуг // Наук. вісн. міжнар. гуманітар. ун-ту: фах. наук. журн. Серія «Економіка і менеджмент». Вип. 27, ч. 2. Одеса, 2018. С. 88–93.

22. Суска А.А. Методичні підходи до оцінки ефективності екологічних інвестиційних проектів // Наук. вісн. УжНУ. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство» Вип. 20/2018, Ужгород, 2018. С. 74–77.

3. Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

23. Суска А.А. Екологічне середовище експортної діяльності підприємств лісового господарства // Сучасні тенденції розвитку світової економіки: матеріали V Міжнар. наук.-прак. конф. Харків: ХНАДУ, 2013. С. 145–147.

24. Суска А.А. Підходи до розробки системи екологічного моніторингу екологічної безпеки експортної діяльності підприємств лісового господарства // Сучасні тенденції розвитку світової економіки: матеріали VII Міжнар. наук.-прак. конф. Харків: ХНАДУ, 2015. С. 108–109.

25. Суска А.А. Розробка системи моніторингу екологічної безпеки експортної діяльності підприємств лісового господарства // Лісівнича наука в контексті сталого розвитку: матеріали наук. конф., присвяч. 150-річчю від дня народження академіка Г. М. Висоцького, 90-річчю від дня народження професора П. С. Пастернака та 85-річчю від часу заснування Українського

ордена «Знак Пошани» науково-дослідного інституту лісового господарства та агролісомеліорації ім. Г. М. Висоцького. Харків: УкрНДІЛГА, 2015. С. 14–15.

26. Суска А.А. Особливості оцінки екологічної безпеки експортної діяльності підприємств лісового господарства // Сучасні тенденції розвитку світової економіки: матеріали VIII Міжнар. наук.-прак. конф. Харків: ХНАДУ, 2016. С. 72–73.

27. Суска А.А. Інституціональна рівноваги ринку соціально-екологічних послуг лісу // Фінанси, бухгалтерський облік та підприємництво: аналіз тенденцій та перспектив розвитку: матеріали Всеук. наук.-прак. конф., Київ, 2018. С. 23–27.

28. Суска А.А. Потенціал лісових ресурсів, як важлива частина природно-ресурсного потенціалу України // Сучасні міжнародні економічні відносини: становлення та шляхи перспективного розвитку: матеріали Всеук. наук.-прак. конф., Одеса, 2018. С. 27–29.

29. Суска А.А. Об'єкт ринку соціально-екологічних послуг лісу і лісових територій // Сучасні наукові підходи до ефективного використання потенціалу економіки країни: матеріали Міжнар. наук.-прак. конф., Дніпро, 2018. С. 70–72.

30. Суска А.А. Концептуальні основи поведінкової моделі економіко-інституціональних відносин суб'єктів лісоресурсної сфери // Підвищення рівня використання економічного потенціалу у напрямку розвитку регіональної економіки: матеріали Міжнар. наук.-прак. конф, Львів, 2018. С. 44–47.

31. Suska A.A. Investigation of the institutional equilibrium of the market of social and environmental services of forest // Інноваційний потенціал соціально-економічних систем: виклики глобального світу: матеріали Міжнар. наук.-прак. конф., Лісабон (Португалія), 2017. С. 66–68.

32. Suska A.A. Methodology for the commercial balance of the market of social and environmental services of forests // Інтеграція бізнес-структур: стратегії та технології: матеріали Міжнар. наук.-прак. конф., Тбілісі, Грузія, 2018. С. 45–46.

33. Суска А.А. Формування конкурентного середовища ринку соціально-екологічних послуг лісу // Забезпечення сталого економічного розвитку країни: проблеми, можливості та перспективи: матеріали Всеук. наук.-прак. конф., Київ, 2018. С. 50–52.

34. Суска А.А., Овсяников С.И., Радионов А.С. Деревянное купольное домостроение // Вісн. ХНТУСГ. Серія «Деревооброблювальні технології та системотехніка лісового комплексу». Харків, 2017. Вип. 184. С. 66–71. *(Автором визначено особливості технології дерев'яного купольного домобудівництва).*

35. Суска А.А., Шевченко С.А., Заславська Н.В., Тесля Г.Р. Методика визначення питомого поглинання рідини зразками деревини змішаного розпилювання // Вісн. ХНТУСГ. Серія «Деревооброблювальні технології та системотехніка лісового комплексу». Харків, Вип. 184. С. 38–43. *(Автором розроблено регресійну математичну модель просочення рідини зразками деревини мішаного розпилювання).*

36. Суска А.А., Безрукова Л.Т., Кириллова С.С. Экспортный потенциал предприятий лесного хозяйства по концепции устойчивого природопользования // Актуальные направления научных исследований XXI века: теория и практика: сб. науч. тр. Воронеж, ВГЛТА, 2014, № 3 ч. 2 (8-2). С. 196–200. *(Автором визначено умови активізації експортної діяльності підприємств лісового господарства).*

37. Суска А.А. Бабич А.П. Методические подходы к экономической оценке социально-экологической нагрузки на лесные ресурсы в ходе хозяйственной деятельности предприятий лесной отрасли // International Journal of New Economics and Social Sciences. 2016, № 2 (2). С. 140–149. *(Автором пропонується методическі підходи до економічної оцінки соціально-екологічних функцій лісу).*

38. Gardent, parks and landscape design: terms and definitions / Н. Hladun, L. Herman, A. Suska. Kharkiv: PromArt, 2018. 156 p.

ABSTRACT

Institutionalization of Ukraine's economy forest sector in the scope of socio-ecological services market. – Manuscript.

Thesis for a Doctoral Degree in Economics, with specialization in 08.00.03 – economics and management of national economy. – Dnipropetrovsk National Agrarian University – Dnipro, 2018.

Fundamental analysis and substantiation of theoretical and methodological foundations of institutionalization for the forest sector economy in the scope of the socio-ecological services market are presented in the thesis. Accordingly, the author's methodology is proposed for investigation of conditions, possibilities, and conceptual foundations of the formation and an efficiency evaluation for market institutions, the institutional market provision system project is developed, the practical recommendations conserving peculiarities of forming and institutional provision for regional socio-ecological services markets on the territories of natural zones of Ukraine are provided.

The conceptual institutionalization foundations for the forest social and ecological services market are developed and substantiated, with taking in account the specifics of such an socio-ecological system, which are in the following: the development and forestry institutions transforming into new market and environmental conditions; the socio-eco-economic compromise; public initiatives and public control within selecting and functioning of institutions; the estimation and resource potential forecasting as the main institutional task, concerning the limited and vulnerable socio-ecological resource of the forest; the investment-innovation orientation as the main factor of the development and the ecological direction of forestry; the mediated cost estimation of the goods efficiency, which determines possibilities of institutional analysis and economic assessment of socio-ecological services; the differentiated social and ethical marketing - the demand formation on the basis of the institutional analysis of the environmental tension and the social

order of territory; the efficiency of the institutional support system is proved to be a complex category, combining economic, environmental and social components.

The methodology for evaluating the effectiveness of the institutional provision of the socio-ecological services market is developed, where is proposed: to determine the economic efficiency accordingly to the dynamics of changes in the overall economic efficiency of the eco-economic system, as a result of institutionalization; to evaluate the social efficiency as a degree of satisfaction of social needs in social and environmental benefits of the forest; to determine the ecological efficiency as an achieving level of the ensuring environmental safety; was proposed the project of development of the institutional provision system for the forest sector of the economy in the scope of the socio-ecological services market. The project basis grounds on the analysis of the problems which can be uncovered by the capitalization processes of the intangible forest resource and determine the possible directions of the institutional solution of such problems. The problem of uncertainty in possibilities and prospects of the economic forest area expansion by the capitalization of socio-ecological benefits of the forest can be solved by the Institute of Environmental Auditing and Certification, which, using the methodological apparatus, provided in the thesis, would allow to assess the commercial socio-ecological resource of Ukraine's forests and to control the processes of it's involvement into the commercial circulation.

The problem of environmental investments can be solved through the functioning of the institute of environmental investing in forest industry; active and productive work could be possible with using the provided method of the economic environmental projects evaluation. The problem of different ownership forms on certain ecosystems, which could be involved in forming the commercial socio-ecological resource, can be solved by the institute of environmental collaboration; practical recommendations about possibilities, directions and prospects for the regional markets formation in scope of social and environmental services market on territories of natural zones of Ukraine, developed in the thesis, would be an important ground for such an institution. Conditions for the fair eco-technical competition can be developed and monitored by the institute of eco-technical competition, which can

actively use the method of evaluation and selection of ecological, organizational and technical alternatives for solving the environmental problems presented in the thesis.

The methodological foundations for investigation the institutional environment for establishing the market of social and ecological services of the forest have been improved, that allows the well-known general algorithm for the object research to be filled with the specific content and involves application of research methods that meet the specifics of the research object; methodical approaches to assessing the commercial socio-ecological potential of the forest in the scope of the socio-ecological services market, which, along with estimating the overall socio-ecological resource, allows to assess the demand, which could be formed on a certain component of the resource in the specific economic and ethno-natural territories, and, which is a prerequisite for filling the market with goods and for it's effective functioning; the methodology for assessing the quality of the institutional environment for the emergence of the socio-ecological services market, which, on the contrary to wellknown ones, has a manifestation in: defined characteristics (criteria) and environmental performance indicators for the specific ecological and economic system; new methods detected for quantifying indicators and approaches to measuring their importance; using the method of determination for the integral quality indicator of the market institutional environment; the methodology for assessing the economic efficiency of environmental investments as a component of the institutional environment for the emergence of the socio-ecological services market, which differs by new methods for determination of goods volume and range, and by the formation of prices for a specific unit; methodological approaches to estimating the economic efficiency and to choosing the institutions of the ecological and economic system by the scale of transaction costs, which, in contrast to the known ones, allow us to determine: the expenses structure of servicing the transfer of a specific product ownership – a social and environmental service; the algorithm of monetary estimation of such transaction costs; risks of the real sector; institutions, which have to provide certain types of institutional services.

The institutional economic category «forming institutional environment» was further developed, which, in contrast to the existing interpretation, defining only a set of conditions generated by the institutions of the evolving economic system, is proposed to be defined as follows: the institutional environment of formation is a set of conditions generated by the institutes of the evolving economic and environmental factors, that can influence the process of institutionalization. Basing on the peculiarities of the evolving economic system, and on problems, which cause evolution and institutionalization processes, the conceptual apparatus of the nature management economy, particularly of forest use, can be introduced by new economic categories, namely: socio-ecological service of the forest, which combines known categories ecological service and social service on the grounds that any non-material good of the forest brings a complex social and environmental effect, which owns all the features of the product: need, demand, producer, cost; commercial social and ecological resource, which, in contrast to the existing concept of socio-ecological resource as the ability of a forest to meet socio-ecological needs, takes into account only that component, for which, under certain economic and ethno-natural conditions, the demand could be formed; Eco-technical competition – this category defines a possible competition for solving environmental problems through the implementation of environmental or organizational and technical projects; defining and substantiating features of the market of social and ecological services as an eco-economic system and the object of institutionalization, which allows to define certain differences of this eco-economic system and other economic systems of the forest industry and to take them into account in the transformation path of forestry institutions to market conditions; the theory of the institutional balance of economic systems, which differs from the existing by concept specifications: the institutional balance of the market of social and environmental services; the economic efficiency of the institutional balance; economic conditions and strategies for achieving the status of the institutional balance; practical recommendations on perspective directions of formation and of regional socio-ecological services markets functioning in the territories of natural zones of Ukraine, in the areas with the combination of socio-

ecological problems of territories, opportunities of forest areas in relation to the ecological solution of these problems, prospects regarding the demand for solution alternatives for environmental problems (formation of the marketing environment); the theory of inter-industry competition (ecological and technical competition) as a struggle of ecological, organizational and technical alternatives for solving social and environmental problems of the territories of natural zones of Ukraine and the choosing method of them in terms of implementation costs of such alternatives as an object of competition, which, unlike existing ones, is grounded on new indicators of competitive advantages, namely: the balance of expenses of alternatives, the coefficient of eco-technical competition; the conceptual foundations of the behavioral model of market participants for social and environmental services, which differ from the known in the scope of those features, which the eco-economic system has, namely: the way of choosing suppliers and buyers; contract volumes and prices formation; organization of contract conclusion and control; conditions for achieving an institutional compromise between formal and informal forestry institutions in the scope of the socio-ecological services market, which, in contrast to the known conditions for a compromise between business and society interests, priorities the aspects of the public influence and control over the usage of the forest socio-ecological resource and the demand for forming the informal institutes.

Key words: institutionalization, socio-ecological service, forest sector of economy, potential, market, eco-economic system.

List of contributions

1. Monograph:

1. Suska A.A. Theoretical and methodological aspects of market and ecological transformations of the system of institutional provision of forest resources of Ukraine: monograph. Kharkiv: Digital printing-house № 1, 2018. 268 p.

2. Scientific works in which the main results of the thesis are reported:

2.1. If foreign scientific periodicals and scientific specialized periodicals of Ukraine that belong to the international scientometrical databases:

2. Suska A.A. Investigation of the institutional equilibrium of the forest socio-ecological services market: conditions and development strategies // Technology audit and production reserves: International Journal. 2017, No. 3/5 (35). P. 26–31.

3. Suska A.A., Babich A.P. Estimation of market-ecological transformation opportunities of the institutional environment for the forest sector economy // Technology audit and production reserves: International Journal. 2017, No. 5/5 (37) P. 4–8. (*The author identified the directions of transformation of institutions into new ecological and economic conditions*).

4. Suska A.A. Development of the estimation methodology for the commercial balance of the market of social and environmental services of forests // Technology audit and production reserves: International Journal. 2017, № 6/5(38). P. 25–31.

5. Suska A.A. Determination and substantiation of the socio-ecological potential of the forest in the scope of the socio-ecological services market emergence // Global and national problems of the economy. 2017. No. 20. URL: <http://global-national.in.ua/issue-20-2017>

6. Ulyanchenko O.V., **Suska A.A.** Development of the assessing method for the socio-ecological potential of forests in the scope of the social and environmental services market emergence // Vysn. KhNUU Series. "Econ. science". Kharkiv: KhNUU, 2017. No. 3. 2017, P. 138–149.

7. Suska A.A. Justification of conditions and strategies for achieving the institutional balance of the social and ecological services market of the forest // Vysn. Dnipropetrovsk state agrarian economist. un-th 2017, No. 4. P. 93–97.

8. Suska A.A. Social and ecological potential of the forest as a category of natural resource economy // Economy and society. 2017. No. 13. URL: <http://economyandsociety.in.ua>

9. Suska A.A. Essence and methodology for assessing the socio-ecological potential of the forest as an object of the market of social and environmental services // Economic sciences: Sb. sciences Kherson: Kherson State University. 2017, No. 27. P. 121–125.

10. Suska A.A. Commercial balance of the market of social and ecological services // *Business navigator: sciences. journ* 2018, Vip. 1 (44). P. 88–91.

11. Suska A.A. Methodology for assessing the quality of the institutional environment for the social and ecological services market formation // *Kherson: KSU Economic sciences: Sb. sciences Kherson, Kherson State University, 2018. P. 125–128.*

12. Suska A.A. Designing the system of institutional provision for the market of social and ecological services of the forest // *Black Sea Economic Studies: Sciences. journ Whip* 30-2018. Odessa, 2018. P. 52–56.

13. Suska A.A. Special features regional market social-ecological services // *Intertek XXI: sciences. eco journals. 2018, № 4. C. 51–59.*

2.2. In specialized scientific periodicals of Ukraine:

14. Suska A.A. Natural and social potential of the forest as a category of the natural resources economy // *Black Sea Economic Studies: Sciences. journ Whip* 12-2. Odessa, 2016. P. 84–89.

15. Susk A.A. Conceptual aspects of institutionalization of the social and ecological services market of forests and forest territories // *Scientific sciences. Visn International humanist un-th: specialty. sciences journ Series "Economics and Management". Whip* 24/2017. Odessa, 2017. P. 30–34.

16. Suska A.A. Development of methodical approaches to assessing the effectiveness of the institutional environment for the forest socio-ecological services market // *Scientific. Visn international humanist un-th: specialty. sciences journ Series "Economics and Management". Whip* 27, part 2. Odessa, 2017. P. 88–93

17. Suska A.A. Substantiation of the market-ecological transformation of the institutional environment of the forest sector of the economy // *Intelligence of XXI: Sciences. economist journ* 2017, No. 6. P. 109–113.

18. Suska A.A. Problems and prospects of formation of the forest socio-ecological services market as an eco-economic system of the forest sector economy //

Econ. Visn Zaporozhye state engineer. acad. Whip 3 (15), Zaporozhye, 2018. P. 49–52.

19. Suska A.A. Analysis of the formation environment of the forest socio-ecological services market // Scientific records. TNU them. VI Vernadsky Journal Series "Economics and Management". Volume 29 (68). h 3. Kyiv, 2017. P. 30–34.

20. Suska A.A. Features of the competitive environment of the forest socio-ecological services market // Scientific. Visn UzhNU Series "International economic relations and world economy". 19/2018, Uzhhorod, 2018. P. 80–84.

21. Suska A.A. Peculiarities of the Behavioral Model of Market Subjects of Social-Ecological Services. Scientific Visn international humanist un-th: specialty. sciences journ Series "Economics and Management". Whip 27, part 2. Odessa, 2018. P. 88–93.

22. Suska A.A. Methodological approaches to assessing the effectiveness of environmental investment projects // Scientific. Visn UzhNU Series "International economic relations and world economy". 20/2018, Uzhgorod, 2018. P. 74–77.

3. Scientific works which testify the approbation of the dissertation materials:

23. Suska A.A. Ecological export activity environment of forest enterprises // Contemporary trends in the development of the world economy: materials V International. sciences. conf. Kharkiv: KhNADU, 2013. P. 145–147.

24. Susk A.A. Approaches to developing the ecological monitoring system of ecological safety of the forest enterprises export activity / / Current trends of world economy development: materials VII International. sciences. conf. Kharkiv: KhNADU, 2015. P. 108–109.

25. Suska A.A. Development of the system for monitoring the ecological safety of export activities of forestry enterprises // Forest science in the scope of sustainable development: materials of scientific conf., dedicated to the 150th anniversary of Academician G.V. Vysotsky birth, the 90th anniversary of Professor P.S. Pasternak birth and the 85th anniversary of Ukrainian Order of the "Badge of Honor"

foundation by the Research Institute of Forestry and Agroforestry. G. M. Vysotsky. Kharkiv: UkrNIILGA, 2015. P. 14–15.

26. Suska A.A. Features of assessing the environmental safety of export activities of forestry enterprises // Current trends in the development of the world economy: materials VIII International. sciences. conf. Kharkiv: KhNADU, 2016. P. 72–73.

27. Suska A.A. Institutional balance of the market of social and ecological services of the forest // Finances, accounting and entrepreneurship: analysis of trends and prospects of development: materials Alluk. sciences. Conf., Kyiv, 2018. P. 23–27.

28. Suska A.A. Potential of forest resources as an important part of Ukraine's natural resources potential // Modern international economic relations: formation and ways of perspective development: materials Alluk. sciences. Conf., Odessa, 2018. P. 27–29.

29. Suska AA Object of the market of social and ecological services of forest and forest areas // Modern scientific approaches to the effective usage of the state economy potential: materials International. sciences. Conf., Dnipro, 2018. P. 70–72.

30. Suska A.A. Conceptual bases of behavioral model of economic-institutional relations between forest resource sphere subjects // Increase of the level of economic potential usage in the direction of the regional economy development : materials International. sciences. Conf., Lviv, 2018. P. 44–47.

31. Suska A.A. Investigation of the institutional equilibrium of the market of social and environmental services of the forest // Innovative potential of social and economic systems: challenges of the global world: materials International. sciences. Conf., Lisbon (Portugal), 2017. P. 66–68.

32. Suska A.A. Integrated Business Structures: Strategies and Technologies: Materials International sciences. Conf., Tbilisi, Georgia, 2018. P. 45–46.

33. Suska A.A. Formation of a competitive environment for the market of social and ecological services of the forest // Ensuring sustainable economic

development of the country: problems, opportunities and perspectives: materials Alluk. sciences. Conf., Kyiv, 2018. P. 50–52.

34. Suska A.A., Ovsianikov S.I., Radionov A.C. Wooden dome housing construction // *Visn. XHTYCT*. Series "Woodworking Technologies and System Engineering of Forest Complex". Kharkiv, 2017. 184. P. 66–71. (*The author identifies features of the technology of wooden dome housebuilding*).

35. Suska A.A., Shevchenko S.A., Zaslavska N.V., Teslya G.R. Determinative method of the specific absorption of liquids by samples of mixed sawn timber // *Vysn.* Series "Woodworking Technologies and System Engineering of Forest Complex". Kharkiv, Vip. 184. P. 38–43. (*The author developed a regression mathematical model for impregnating liquids with samples of wood mixed sawing*).

36. Suska A.A., Bezrukova L.T., Kirillova S.C. Export potential of forestry enterprises on the concept of sustainable use of natural resources // *Actual directions of scientific researches of the XXI century: theory and practice: Sat. sciences tr Voronezh, HIGHWAY*, 2014, No. 3, part 2 (8–2). P. 196–200. (*The author determined conditions of the export activity intensification of forest enterprises*).

37. Suska A.A., Babich A.P. Methodological approaches to the economic assessment of the socio-environmental capacity to forest resources during the forestry enterprises economic activity // *International Journal of New Economics and Social Sciences*. 2016, No. 2 (2). P. 140–149. (*The author proposed methodological approaches to the economic assessment of the socio-ecological functions of the forest*).

38. Gardent, park and landscape design: terms and definitions / H. Hladun, L. Herman, A. Suska. Kharkiv: PromArt, 2018. 156 p.

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ	2
ВСТУП.....	25
1. Теоретико-методологічні засади інституціоналізації лісового сектора економіки України в контексті ринку соціально-екологічних послуг.....	38
1.1 Ринок соціально-екологічних послуг у множині економічних систем лісового сектору економік.....	38
1.2 Еволюція теорії інституціонального середовища, авторське трактування інституціонального середовища становлення ринку соціально-екологічних послуг та методологія його дослідження	46
1.3 Наукові аспекти та логіка розвитку понятійного апарату економіки природокористування.....	62
1.4 Ідентифікація ринку соціально-екологічних послуг в загальній теорії ринку.....	85
1.5 Концептуальні засади становлення і функціонування системи інституціонального забезпечення ринку.....	97
Висновки до Розділу 1.....	106
2. Методологія та методичні основи капіталізації соціально-екологічного ресурсу лісу в контексті регіональних ринків соціально-екологічних послуг.....	110
2.1 Методологія дослідження загального соціально-екологічного ресурсу лісу та авторські методичні підходи до визначення його комерційної складової.....	110
2.2 Методологія та методичні підходи дослідження особливостей ринкового середовища природних зон України в залежності від оптимального рівня лісистості і оптимальної структури лісів.....	137
2.3 Методологія дослідження можливостей ринково-екологічної трансформації існуючих інститутів лісового сектору економіки для ефективного інституціонального обслуговування нової еколого-	

	23
економічної системи.. .. .	151
2.4 Методологія дослідження та авторські методичні підходи до аналізу та оцінки проблем і перспектив ефективного функціонування інститутів ринку соціально-екологічних послуг.....	166
Висновки до Розділу 2.....	175
3. Передумови, ризики та перспективи ефективного ринку соціально-екологічних послуг.....	179
3.1 Інтерпретація авторських методичних процедур оцінки відповідності інституціонального середовища визначеним цілям ринкових зрушень до загальної теорії якості.....	179
3.2 Інституціональний аналіз інвестиційних екологічних проектів в системі інституціональних процедур забезпечення комерційного обігу соціально-екологічного ресурсу.....	200
3.3 Практика застосування авторських методичних підходів для інституціонального аналізу інвестиційних проектів.....	214
3.4 Методичні підходи до прогнозування попиту на соціально-екологічні послуги на територіях природних зон України.....	232
3.5 Особливості конкурентного середовища ринку соціально-екологічних послуг.....	247
Висновки до Розділу 3.....	254
4. Методичні підходи до оцінки ефективності системи інституціонального забезпечення ринку соціально-екологічних послуг	
4.1 Авторська інтерпретація методу трансакційних витрат до оцінки ефективності інститутів ринку соціально-екологічних послуг.....	257
4.2 Розвиток теорії інституціональної рівноваги в площині узгодження формальних і неформальних інститутів еколого-економічної системи..	271
4.3 Авторські методичні підходи до визначення станів інституціональної нерівноваги, ринку економічних умов та стратегій набуття інституціональної рівноваги.....	278
4.4 Ефективність інститутів за умов обслуговування еколого-	

	24
економічних систем.....	284
4.5 Методичні процедури оцінки ефективності системи інституціонального забезпечення ринку соціально-екологічних послуг	291
Висновки до Розділу 4.....	309
5. Розробка проекту інституціоналізації лісового сектора економіки в контексті ринку соціально-екологічних послуг.....	313
5.1 Поведінкова модель суб'єктів економічних систем в процесі реалізації своїх інтересів.....	313
5.2 Концептуальні засади поведінкової моделі суб'єктів ринку соціально-екологічних послуг.....	323
5.3 Формальна і неформальна складові системи інституціонального забезпечення економічних систем	334
5.4 Пріоритети формальної і неформальної складової в системі інституціонального забезпечення ринку.....	353
5.5 Проект інституціоналізації лісового сектора економіки в контексті ринку соціально-екологічних послуг.....	361
Висновки до Розділу 5.....	377
ВИСНОВКИ.....	380
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	387
ДОДАТКИ.....	430

ВСТУП

Актуальність теми. Дослідження економічного стану лісової галузі економіки України, вивчення досвіду лісокористування країн Євросоюзу приводять до висновку, що значні перспективи розширення економічного простору лісового сектора економіки й активізації ринкових перетворень пов'язані з капіталізацією соціально-екологічного ресурсу лісу. Упорядкування процесів задоволення потреб суб'єктів інших галузей економіки та соціальної сфери в соціально-екологічному ресурсі лісу, за умов отримання певної економічної вигоди суб'єктами лісогосподарювання, можливе шляхом формування в межах лісового господарства нової еколого-економічної системи – ринку соціально-екологічних послуг.

Ринкові відносини в їх класичному розумінні можливі тільки за наявності відповідного регуляторного апарату щодо координації і мотивації дій економічних суб'єктів, процес формування таких норм і правил є інституціоналізацією економічної системи. Проблемою інституціоналізації лісового господарства в контексті функціонування ринку соціально-екологічних послуг є складність спрямування процесів безкоштовного споживання соціально-екологічних благ лісу, які мають глибокі історичні корені, в певні комерційні, ринкові умови. Розширення економічного простору лісового господарства й інституціональне забезпечення отримання додаткового прибутку суб'єктам інших галузей економіки та соціальної сфери визначає важливість і актуальність теми досліджень.

Теоретико-методологічні і прикладні аспекти проблеми інституціоналізації соціально-економічних відносин досліджено в роботах зарубіжних і вітчизняних вчених, зокрема А. Аксельрода, Б. Артура, Д. Белла, А. Брейна, Д. Бромлеу, Дж. Б'юкенена, Л. Валітова, О. Вільямсона, Т. Веблена, І. Вініченка, В. Волчика, Р. Гейнера, О. Гончаренко, А. Градова, Г. Клейнера, С. Кірдіна, Т. Ковалева, Дж. Коммонса, Р. Коуза, Д. Норда, Є. Силова, Т. Паєнтко, О. Ульяновченка, Дж. Ходжсона, А. Холла та інших авторів.

Значний внесок у розвиток економіки природокористування, зокрема лісокористування, та вирішення проблеми щодо ринково-екологічної трансформації інститутів лісового господарства зробили такі вчені: О. Адамовський, І. Антоненко, С. Біднячук, І. Благун, Ю. Бяллович, Н. Василик, С. Гайчук, Я. Генник, С. Генсирук, В. Голян, Г. Гулик, Б. Данилишин, Я. Дідух, В. Дикань, В. Дейнеко, Д. Добряк, О. Дребот, Р. Дубах, Т. Жила, В. Заремба, А. Капчук, Я. Коваль, Б. Колісник, Л. Копій, І. Лісна, М. Ліщук, І. Лицур, Л. Медведєв, А. Михович, Є. Мішенін, І. Москаленко, М. Огородник, В. Омелянчук, Ю. Росецька, В. Ткач, М. Хвесик, Ю. Шелег-Сосновка, М. Шершун, О. Фурдичко, Ю. Туниця, І. Синякевич, О. Ястремська, І. Соловій та інших.

Відзначаючи цінність результатів досліджень названих вчених і сучасних наукових розробок для теорії й практики інституціоналізації лісового господарства слід зауважити, що окремі аспекти зазначеної проблеми залишаються недостатньо вивченими й наразі неабиякими актуальними. Більш глибоким дослідженням підлягає визначення особливостей ринку соціально-екологічних послуг як еколого-економічної системи та об'єкта інституціоналізації, обґрунтування концептуальних засад формування системи інституціонального забезпечення ринку соціально-екологічних послуг та перспектив становлення регіональних ринків соціально-екологічних послуг. Потребують удосконалення наукові підходи до дослідження можливостей ринково-екологічної трансформації існуючих інститутів лісового господарства й розвитку системи інституціонального забезпечення лісового сектора економіки України та методичні процедури до оцінки якості інституціонального середовища становлення ринку соціально-екологічних послуг. Відтак системне дослідження інституціоналізації лісового сектора економіки України в контексті формування ринку соціально-екологічних послуг є важливим у теоретичному і практичному аспектах, що й зумовило вибір теми дисертаційного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Основні результати дослідження пов'язані з тематикою науково-дослідних робіт Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва і є складовою наукової теми кафедри маркетингу, підприємництва та організації виробництва «Науково-методологічне забезпечення підприємницької, маркетингової, логістичної діяльності підприємств агропродуктового комплексу та розвитку земельних відносин на інвестиційно-інноваційних засадах» (державний реєстраційний номер 0116U000001), де автором обґрунтовано сутність еколого-технічної конкуренції, об'єктом якої є затрати на реалізацію можливих екологічних чи організаційно-технічних альтернатив під час вирішення соціально-екологічних проблем; УкрНДІЛГА ім. Г.М. Висоцького з теми «Комплексна оцінка економічного потенціалу використання лісових ресурсів України» (державний реєстраційний номер 0115U001197), де автору належить розробка методичних підходів до оцінки ефективності екологічних інвестицій у лісове господарство та визначення системи інституціонального забезпечення регіональних ринків соціально-екологічних послуг на територіях природних зон України.

Мета та завдання дослідження. Метою дослідження є поглиблення теоретико-методологічних основ та розробка практичних рекомендацій інституціоналізації лісового сектора економіки в контексті ринку соціально-екологічних послуг. Для досягнення цієї мети було поставлено та вирішено такі завдання:

- систематизувати відомі трактування поняття «інституціональне середовище» в контексті становлення економічних систем як категорії економіки та запропонувати його трактування для еколого-економічних систем, що формуються в умовах ринково-екологічної трансформації економіки лісокористування;

- розвинути методологічні засади дослідження інституціонального середовища становлення економічних систем з урахуванням специфіки

еколого-економічних систем, функціонування яких базується на обмежених природних ресурсах;

- ідентифікувати соціально-екологічну послугу як товар і об'єкт ринку в системі товарних ринків та визначити особливості взаємодії постачальників й споживачів в процесі комерційного обігу соціально-екологічного ресурсу, що генерує такий товар;

- визначити й обґрунтувати особливості ринку соціально-екологічних послуг як еколого-економічної системи та об'єкта інституціоналізації;

- обґрунтувати концептуальні засади формування системи інституціонального забезпечення ринку соціально-екологічних послуг;

- удосконалити методологію дослідження природного соціально-екологічного ресурсу лісу шляхом визначення та обґрунтування інструментарію оцінки його комерційної складової;

- поглибити методологічні засади дослідження особливостей ринкового середовища природних зон України й обґрунтувати методичні підходи до оцінки факторів оптимального рівня лісистості і структури лісів та визначити перспективи і практичні рекомендації щодо становлення регіональних ринків соціально-екологічних послуг;

- запропонувати методологію дослідження можливостей ринково-екологічної трансформації існуючих інститутів лісового господарства;

- розробити й обґрунтувати методичні процедури до оцінки якості інституціонального середовища становлення ринку соціально-екологічних послуг, що враховують специфіку ринку як об'єкта інституціоналізації;

- розвинути методичний інструментарій щодо процедур інституційного аналізу інвестиційних екологічних проектів з позицій вирішення проблеми визначення можливого обсягу й асортименту послуг, які може генерувати певна лісова ділянка та визначення ціни кожної асортиментної одиниці;

- визначити й обґрунтувати особливості конкурентного середовища ринку соціально-екологічних послуг;

- розвинути методичні підходи до оцінки ефективності і вибору інститутів еколого-економічної системи за величиною трансакційних витрат з урахуванням особливостей процесів передачі прав власності на специфічний товар – соціально-екологічну послугу;

- запропонувати методичний інструментарій до аналізу й оцінки особливостей станів інституціональної нерівноваги ринку соціально-екологічних послуг, економічних умов і стратегій набуття інституціональної рівноваги;

- поглибити теоретико-методичні засади комплексної оцінки ефективності системи інституціонального забезпечення ринку соціально-екологічних послуг з урахуванням соціального й екологічного ефектів функціонування інститутів еколого-економічної системи;

- визначити концептуальні засади поведінкової моделі суб'єктів ринку соціально-екологічних послуг, що формується під впливом особливостей комерційного обігу соціально-екологічного ресурсу;

- систематизувати елементи формальної і неформальної складових інституціонального забезпечення ринку та умови досягнення інституціонального компромісу між інтересами бізнесу, потребами суспільства і підходами сталого природокористування;

- розробити проект розвитку системи інституціонального забезпечення лісового сектора економіки України в контексті формування ринку соціально-екологічних послуг.

Об'єкт дослідження – процес інституціоналізації лісового сектора економіки України в контексті ринку соціально-екологічних послуг.

Предмет дослідження – теоретико-методологічні, науково-методичні та практичні основи ринково-екологічної трансформації інститутів лісового сектора економіки України відповідно до умов ринку соціально-екологічних послуг.

Методи дослідження. Теоретико-методологічною основою дисертаційного дослідження є системний підхід до вирішення проблем

інституціоналізації лісового сектора економіки України, а також інституціональний підхід до обґрунтування регуляторного інструментарію формування й функціонування ринку соціально-екологічних послуг лісу.

Для досягнення мети дисертаційного дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема: методи логічного аналізу й узагальнення – для обґрунтування нових економічних категорій та доповнення понятійного апарату економіки природокористування; методи системного аналізу, індукції й дедукції – для розробки концептуальних основ становлення та інституціоналізації ринку соціально-екологічних послуг й поведінкової моделі суб'єктів ринку; методи комплексного і факторного аналізу – для дослідження якості становлення інституціонального середовища; методи аналогії та порівняння – для оцінки комерційного соціально-екологічного ресурсу лісових територій природних зон України; метод групування, ретроспективний метод та метод прогнозування – для визначення можливостей ринково-екологічної трансформації існуючих інститутів лісового господарства; методи економіко-математичного моделювання та економічного аналізу – для розробки методичних рекомендацій для оцінки інвестиційних екологічних проектів; методи інституціонального аналізу – для визначення ефективності інститутів за трансакційними витратами; метод системного аналізу – для оцінки ефективності інституціонального забезпечення еколого-економічних систем; методологію дослідження систем – для визначення пріоритетів формальних і неформальних інститутів; методологію проектування організаційних структур – для розробки проекту розвитку інституціональної системи лісового сектора економіки в контексті ринку соціально-екологічних послуг.

Інформаційно-фактологічну базу досліджень склали: науково-аналітичні матеріали міжнародних інститутів, дані Державної служби статистики України, матеріали Державного агентства лісового господарства України, законодавчі й нормативно-правові акти України, статистичні та економіко-правові документи центральних і регіональних органів виконавчої влади, наукові публікації

зарубіжних та вітчизняних дослідників з питань інституціоналізації економічних та еколого-економічних систем.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних, методологічних та практичних засад інституціоналізації лісового сектора економіки України, спрямованих на капіталізацією соціально-екологічного ресурсу лісу й формування ринку соціально-екологічних послуг, зокрема:

уперше:

- обґрунтовано концептуальні засади формування інститутів ринку соціально-екологічних послуг як системи поглядів на процеси створення нових та розвитку існуючих інститутів лісового сектора економіки до набуття здатності ефективного інституціонального забезпечення комерційного обігу нематеріального, соціально-екологічного ресурсу лісу, що забезпечує адаптацію регуляторного апарату до особливостей функціонування еколого-економічної системи та сприятиме розвитку ринку соціально-екологічних послуг;

- розроблено методичний інструментарій комплексної оцінки ефективності інституціонального забезпечення ринку соціально-екологічних послуг, який заснований на системі показників і алгоритмі кількісної та якісної оцінки економічної, екологічної й соціальної складових та формуванні на їх основі інтегрального показника ефективності;

- розроблено проект розвитку системи інституціонального забезпечення лісового сектора економіки України в контексті формування ринку соціально-екологічних послуг, який ґрунтується на ідентифікації складових та елементів інституціоналізації еколого-економічних систем, обґрунтуванні формальних норм і правил, розробці інституціональних інструментів регулюючого впливу і забезпечуючих процедур функціонування ринку соціально-екологічних послуг;

удосконалено:

- методологічні засади дослідження інституціонального середовища становлення ринку соціально-екологічних послуг лісу, принциповою ознакою

яких є система методів, що охоплюють процеси дослідження середовища становлення інститутів нової для лісового сектору економіки України еколого-економічної системи;

- теоретико-методологічні засади дослідження формування природного соціально-екологічного ресурсу лісу, принциповою ознакою яких є виокремлення його комерційної складової, тобто обсягу і видів соціально-екологічних корисностей лісу, на які існує або може бути сформований попит на певних економічних і етноприродних територіях;

- методологію дослідження можливостей ринково-екологічної трансформації існуючих інститутів лісового господарства, яка базується на аналітичному інструментарії групування (для систематизації інститутів за напрямками інституціонального обслуговування), синтезу (для визначення їх ринкових і екологічних аспектів функціонування), прогнозування (для визначення проблем і умов ефективного інституціонального розвитку);

- обґрунтування методичних підходів до комплексної оцінки відповідності інституціонального середовища цілям і завданням капіталізації соціально-екологічного ресурсу, що базуються на загальній теорії якості і мають прояв у визначенні характеристик й показників якості середовища для конкретної еколого-економічної системи та запровадженні методів кількісної оцінки показників і підходів до виявлення їх можливого впливу на формування системи інституціонального забезпечення ринку;

- інструментарій інституціонального аналізу ефективності екологічних інвестиційних проектів, принциповою ознакою якого є обґрунтування методів визначення обсягу й асортименту товару, що може генерувати певна лісова ділянка, формування ціни на кожну асортиментну одиницю, а також виокремлення складових і процедур узгодження і реалізації контрактів;

- методичний підхід до оцінки ефективності й вибору інститутів еколого-економічної системи за величиною трансакційних витрат, який, на відміну від існуючих підходів, передбачає визначення структури витрат при обслуговуванні процесу передачі права власності на специфічний товар –

соціально-екологічну послугу; формування алгоритму грошової оцінки трансакційних витрат; визначення ризиків реального сектора; виділення інститутів, які повинні надавати певний вид інституціональних послуг;

набули подальшого розвитку:

- трактування категорії економіки «інституціональне середовище», яке враховує зовнішні фактори, проблему, що мотивує еволюцію існуючих інститутів та специфіку еколого-економічної системи;

- ідентифікація системних ознак соціально-екологічної послуги як товару за ознаками: потреба, попит, виробник, вартість, що може нести комплексний економіко-соціально-екологічний ефект, є об'єктом ринку та визначає особливості процесу взаємодії постачальників й споживачів як суб'єктів ринку;

- систематизація особливостей ринку соціально-екологічних послуг як еколого-економічної системи й об'єкта інституціоналізації, що полягають в об'єкті ринку – соціально-екологічна послуга; системі розподілу – пряма з нульовим каналом; умовах функціонування – концепція сталого природокористування; формування маркетингового середовища – за рівнем екологічної напруженості, соціальним замовленням і економічною спрямованістю територій;

- теоретичні засади формування інституціональної рівноваги ринку за допомогою визначення й узагальнення специфічних станів інституціональної нерівноваги ринку соціально-екологічних послуг, обґрунтування економічних передумов і регулюючих впливів досягнення стану інституціональної рівноваги;

- теоретико-методологічні обґрунтування перспективних напрямів становлення й функціонування регіональних ринків соціально-екологічних послуг на територіях природних зон України, які ґрунтуються на ідентифікації соціально-екологічних проблем територій, обґрунтуванні можливостей лісових територій щодо їх екологічного вирішення і перспектив формування попиту на ринку послуг;

- методичні підходи до аналізу конкурентного середовища ринку соціально-екологічних послуг, що формується еколого-технічною конкуренцією між економічними суб'єктами, які ґрунтуються на кількісній оцінці витрат екологічних і технічних альтернатив реалізації соціально-екологічних проектів та дозволяють обґрунтувати пріоритетність альтернатив для конкретних ситуацій;

- концептуальні засади поведінкової моделі суб'єктів ринку соціально-екологічних послуг, які базуються на визначенні способу вибору постачальників і покупців; формуванні обсягів і ціни контрактів; організації укладання і контролю за виконанням контрактів;

- інституціональний підхід до визначення регулюючих впливів формальної і неформальної складових системи інституціонального забезпечення ринку, що базується на досягненні інституціонального компромісу між інтересами бізнесу, потребами суспільства та умовами сталого природокористування в процесі комерційного обігу нематеріального природного ресурсу лісу як національного багатства.

Практичне значення одержаних результатів полягає у доведенні теоретичних та методологічних положень і висновків, викладених у дисертації, до рівня конкретних практичних рекомендацій. Одержані під час дослідження результати прийнято до впровадження: Державним агентством лісових ресурсів України (довідка № 06-14/2630-18 від 05.04.2018 р.) – рекомендації щодо вирішення проблеми капіталізації соціально-екологічного ресурсу лісу й розвитку системи інституціонального забезпечення лісового сектора економіки України в контексті ринку соціально-екологічних послуг, які використано в процесі розробки проекту Концепції Державної цільової програми розвитку лісового господарства України на 2016–2020 роки; Головним управлінням Держгеокадастру у Харківській області (довідка № 32-20-1-1103/0/19-18 від 09.02.2018 р.) – рекомендації щодо забезпечення раціонального використання соціально-екологічного ресурсу земель лісового фонду та формування ціни на ці ресурси з урахуванням соціально-екологічних корисностей; Департаментом

агропромислового розвитку Сумської обласної державної адміністрації (довідка № 256-10/1 від 21.03.2018 р.) – пропозиції щодо розвитку земельних відносин на землях лісового фонду Сумської області, підвищення врожайності сільськогосподарських культур завдяки використанню снігозатримувальних і вітрозахисних функцій лісових посадок, розширення площ сільськогосподарських земель за рахунок формування лісових ділянок з вологорегулювальними функціями, збільшення площ зрошуваних угідь завдяки збереженню запасу води у водоймищах за допомогою заліснення берегів; Харківським обласним управлінням лісового та мисливського господарства – рекомендації щодо оцінки комерційного соціально-екологічного ресурсу лісу як об'єкта товарно-грошових відносин між суб'єктами лісогосподарювання та суб'єктами інших галузей економіки (довідка № 03.02-12/353 від 20.03.2018 р.); Сумським обласним управлінням лісового та мисливського господарства – рекомендації стосовно підходів економічної оцінки екологічних інвестиційних проектів та заходів щодо покращання інвестиційного клімату в лісових господарствах Сумської області (довідка № 02-16/246 від 23.03.2018 р.); Державним проектно-вишукувальним інститутом агролісомеліорації і лісового господарства «ХАРКІВДППРОАГРОЛІС» – пропозиції щодо інституціональних заходів розмежування функцій державного контролю від функцій господарювання та узгодження дій суб'єктів лісогосподарювання різних форм власності на ліси під час реалізації екологічних програм та проектів (довідка № А-10-20 від 26.03.2018 р.)

Результати дисертаційного дослідження впроваджено в навчальний процес Чернігівського національного технологічного університету під час викладання дисципліни «Планування на підприємствах деревообробної галузі» (довідка № 1104/34–594 від 11.04.2018 р.); Харківського національного аграрного університету ім. В.В. Докучаєва під час розроблення програми підготовки магістрів і викладання дисциплін «Управління проектами» та «Організація лісогосподарського виробництва» (довідка № 464/01-24 від 02.04.2018 р.); Харківського національного технічного університету сільського

господарства ім. Петра Василенка під час викладання дисциплін «Економіка лісового та садово-паркового господарства» та «Основи управління підприємств лісового комплексу» (довідка № 01-34 від 02.04.2018 р.); Національного лісотехнічного університету України під час викладання навчальних дисциплін «Лісовпорядкування», «Лісознавство» (довідка від 27.03.2018 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є одноосібною науковою працею з питань теоретико-методологічних та практичних аспектів інституціонального розвитку лісового сектора економіки України за умов формування ринку соціально-екологічних послуг лісу. Наукові розробки, результати, висновки і рекомендації, що виносяться на захист, одержані автором самостійно. Особистий внесок у працях, опублікованих у співавторстві, вказано у списку публікацій. У наукових працях, опублікованих у співавторстві, використано лише ті ідеї та положення, які є результатом особистих досліджень. Дисертація не містить матеріалів кандидатської дисертації.

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дисертаційної роботи доповідалися, обговорювалися та були схвалені на міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях: «Сучасні тенденції розвитку світової економіки» (м. Харків, 2013 р.), «Лісівнича наука в контексті сталого розвитку» (м. Харків, 2015 р.), «Сучасні тенденції розвитку світової економіки» (м. Харків, 2015 р.), «Сучасні тенденції розвитку світової економіки» (м. Харків, 2016 р.), «Innovative potential of socio-economic systems: the challenges of the global world» (Lisbon, Portugal, 2017), «Фінанси, бухгалтерський облік та підприємництво: аналіз тенденцій та перспектив розвитку» (м. Київ, 2018 р.), «Сучасні міжнародні економічні відносини: становлення та шляхи перспективного розвитку» (м. Одеса, 2018 р.), «Сучасні наукові підходи до ефективного використання потенціалу економіки країни» (м. Дніпро, 2018 р.), «Інтеграція бізнес-структур: стратегії та технології», (Тбілісі, Грузія, 2018 р.), «Підвищення рівня використання економічного

потенціалу у напрямку розвитку регіональної економіки» (м. Львів, 2018 р.), «Забезпечення сталого економічного розвитку країни: проблеми, можливості та перспективи» (м. Київ, 2018 р.).

Публікації. Основні наукові положення, висновки і результати дослідження опубліковано в 38 наукових працях, серед них: 1 одноосібна монографія, 21 стаття у виданнях, що входять до переліку МОН для відображення результатів дисертаційних досліджень (у т.ч. 12 у виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз), 5 – в інших наукових виданнях, 11 – у матеріалах конференцій. Загальний обсяг наукових праць становить 32,6 друк. арк., з яких особисто автору належить 31,1 друк. арк.

Структура та обсяг роботи. Дисертаційна робота складається із вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Роботу викладено на 451 сторінці комп'ютерного тексту. Робота містить 17 таблиць, 27 рисунків, які розміщені на 18 сторінках. Список використаних джерел нараховує 410 найменувань.

ПЕРЕЛІК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Долішній М.І. Регіональні аспекти екологізації економіки / М.І. Долішній // Наук. вісник НЛТУУ. Екологізація економіки як інструмент сталого розвитку в умовах конкурентного середовища. – 2005. – Вип. 15.6. – С. 103-111.
2. Управління розвитком гірських територій: зарубіжний досвід / [Кравців В.С., Стадницький Ю.І., Демченко В.В. та ін]; НАН України. Ін-т регіон. досліджень. – Львів, 2001. – 69 с.
3. Ринки реального сектора економіки України: структурно інституціональний аналіз / [Точилін В.О., Осташко Т.О., Пустовойт О.В. та ін.]; НАН України; Ін-т екон. та прогноз. – Київ, 2009. – 640 с.
4. Ігнатюк А. І. Галузеві ринки: теорія, практика, напрямки регулювання: монографія / А. І. Ігнатюк. – Київ: ННЦ ІАЕ, 2010. – 465 с.
5. Кластерний аналіз лісового сектора Карпатського регіону та рекомендації для кластерного менеджменту: скорочений звіт. – Режим доступу: <http://www.forza.org.ua/index.php?mid=67&lch=ukr>
6. Гальчинський А.С. Інноваційна стратегія українських реформ / А.С. Гальчинський, В.М. Геєць. – Київ, Знання України. – 2002. – 326 с.
7. Інноваційний розвиток економіки: модель, система управління, державна політика / За ред. Л.І. Федулової. – Київ, Основа. – 2005 – 552 с.
8. Бабич Р.Б. Екологізація виробництва у галузях лісового комплексу // “Рідна школа”. – 2000. - № 7.(847). -С. 65–67.
9. Бабич Р.Б. Стан та фінансові можливості розвитку лісового комплексу в умовах реформування економіки України // Актуальные проблемы финансово-денежной политики и трансформация экономики Украины: Сб. научных трудов. – Київ: “Персонал”. – 2000. – №9 (14). – С 64–68.
10. Бабич Р.Б. Формування економічного механізму лісокористування в регіонах України // Проблеми екології лісів і лісокористування на Поліссі України: Зб. наукових праць Поліського філіалу. – Житомир: УкрНДЛГ. –

2000.– Випуск 1 (7). – С. 173–177.

11. Сторчоус О.В. Лісове законодавство у запитаннях та відповідях : довід. для громадян : проект FLEG (Forest Law Enforcement and Governance) – «Удосконалення систем правозастосування й управління в лісовому секторі» / О.В. Сторчоус. – Київ, 2011. – 39 с.

12. Соскіда С.Я. Правове регулювання охорони лісів в Україні / С.Я. Соскіда // Сучасні тенденції розвитку національного законодавства України : зб. тез міжнар. наук.-практ. конф. 19–20 мая 2011 г. – Київ, 2011. – С. 408–410.

13. Синякевич І.М. Лісова політика: підручник / І.М. Синякевич. – Львів: Вид-во ІЗМН, 2004. – 300 с.

14. Шевченко Г.С. Аналіз діяльності підприємств мебельної та деревообробної промисловості в Україні / Г.С. Шевченко, І.Г. Гурняк // Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України: Збір. наук.-техніч. праць. – Вип. 18.2. – Львів: НЛТУУ, 2008. – С. 217–225.

15. Суска А.А. Деревянное купольное домостроение / А.А. Суска // Вісн. ХНТУСГ. Серія «Деревооброблювальні технології та системотехніка лісового комплексу». Харків, 2017. Вип. 184. С. 66–71.

16. Суска А.А. Методика визначення питомого поглинання рідини зразками деревини змішаного розпилювання / А.А. Суска // Вісн. ХНТУСГ. Серія «Деревооброблювальні технології та системотехніка лісового комплексу». Харків, Вип. 184. С. 38–43.

17. Деревообробна галузь мовою цифр [Електронний ресурс] // Деревообробник –2011. – 1 вересня. – Режим доступу до журн.: http://www.derevo.com.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=202&Itemid=87.

18. Пінчевська О.О. Актуальні напрями розвитку деревообробної промисловості в Україні [Електронний ресурс] / О.О. Пінчевська. – Режим доступу: <http://www.nubip.edu.ua>.

19. Саганюк М.П. Стратегія розвитку деревообробної та меблевої промисловості [Електронний ресурс] / М.П. Саганюк. – Режим доступу: http://base.dnsgb.com.ua/files/journal/Lisove-gospodarstvo-l-p-d-promyslovist/2007_33/33_46-50.pdf.

20. Ляшенко І.О. Сертифікація промислових підприємств згідно стандартів ISO 14000 в контексті сталого розвитку / І.О. Ляшенко // Міжнародне науково-технічне співробітництво: принципи, механізми, ефективність: мат. ІХ всеукр. наук.-практ. конф. – Київ, 2013. – С. 136-137.

21. Ляшенко І.О. Напрями підвищення економічної ефективності ресурсозбереження промислових підприємств / І.О. Ляшенко // Міжнародне науково-технічне співробітництво: принципи, механізми, ефективність: мат. Х всеукр. наук.-практ. конф. – Київ, 2014. – С. 32.

22. Седов А.А. Функции управления лесным хозяйством / А.А. Седов // Актуальные проблемы российского права. – 2007. – № 1. – С. 244–251.

23. Коваль Я.В. Лісоресурсна стратегія в контексті збалансованого (сталого) розвитку // Економіка природокористування і охорони довкілля: Зб. наук. пр. – Київ: РВПС України НАН України. – 2002. – С. 84–93.

24. Карпук А.І. Ліси України в контексті реформування економіки // Регіональна економіка. – 2003. – №3. – С. 95–101.

25. Сагаль С. Аналіз потенціалу лісового сектора України та виявлення факторів, що гальмують його інноваційний розвиток. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fleg.org.ua/docs/213>

26. Сакаль О.В. Розвиток інституційних засад лісокористування в країнах Центральної та Східної Європи / О.В. Сакаль // Екологічний менеджмент у загальній системі управління: тези Шостої щорічної Всеукраїнської наукової конференції, 19–20 квітня 2006 р. – Суми: СумДУ. – 2006. – С. 132–134.

27. Паламарчук В. О. Еколого-економічні та соціальні нариси з проблем природокористування: монографія / В.О. Паламарчук, Є.В. Мішенін, П.І. Коренюк. – Дніпропетровськ: Пороги, 2004. – 258 с

28. Трегобчук В. Концепція сталого розвитку для України: аналіз ресурсно-екологічних і природних проблем / В. Трегобчук // Вісник НАН України. – 2002. – № 2. – С.31-40.

29. Андрофагин Д.Ю. Механізм інституціоналізації економічних відносин / Д.Ю. Андрофагин // Вестник Саратовського державного соціально-економічного університету. – 2008. – № 1 (20). – С. 5-9.

30. Єфіменко І.А. Особливості інституціоналізації економіки в трансформаційний період / І.А. Єфіменко // Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди. Серія: Економіка. – 2010. – Вип. 10. – С. 50-55.

31. Москаленко І.В. Інституційні передумови ринкової трансформації агросектора економіки України: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.01.01. «Економічна теорія» / І.В. Москаленко. – Київ, 2004. – 18 с.

32. Хвесик М.А. Комплексне використання лісоресурсного потенціалу: механізм стимулювання, інституціональне і інноваційно-інвестиційне забезпечення: [монографія] / М.А. Хвесик, О.М. Шубалий, Н.М. Василик. – Київ: ТОВ «ДКС», 2011. – 498 с.

33. Росецька Ю.Б. Подолання адміністративних інституційних бар'єрів як фактор становлення конкурентного середовища в трансформаційній економіці України / Ю.Б. Росецька // Економіка: проблеми теорії та практики: зб. наук. пр. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2007. – С. 552–559.

34. Голян В.А. Інституціональне середовище водокористування: сучасний стан та механізми вдосконалення: [монографія] / В.А. Голян. – Луцьк: Твердиня, 2009. – 592 с.

35. Цакулова О.С. Роль інституціональних умов в формуванні постіндустріальної економіки: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.01. «Економічна теорія» / О.С. Цакулова. – Владикавказ, 2008. – 20 с.

36. Дребот О.І. Інституціоналізація лісового сектору економіки в контексті сталого розвитку України [монографія] / О.І. Дребот. – Київ: ДІА, 2012. – 336 с.

37. Фурдичко О. Лісовий сектор економіки України: проблеми і перспективи розвитку/ О. Фурдичко, О. Дробот // Економіка України. 2012. № 3. С. 70-79.

38. Гайдай Т.В. Институтция как инструмент институционального экономического анализа / Т.В. Гайдай // Экономическая теория. – 2006. – № 2. – С. 53–64.

39. Рябов И.В. Влияние институциональных факторов на экономический рост / И.В. Рябов, О.О. Смирнова, Е.В. Агапова // Экономика: вчера, сегодня, завтра. – 2013. – № 5–6. – С. 39–46.

40. Фуруботн Э.Г. Институты и экономическая теория: достижения новой институциональной экономической теории / Э.Г. Фуруботн, Р. Рихтер; пер. с англ. под ред. В.С. Катькало, Н.П. Дроздовой. – СПб.: Издат. дом СПб. гос. ун-та, 2005. – 702 с.

41. Економіка торговельного підприємства: підручник для вузів / під ред. Н.М. Ушакової. – Київ: Хрещатик, 1999. – 800 с. 4.Уткин Э.А. Курс менеджмента: учебник для вузов / Э.А. Уткин. – Москва: Издательство «Зеркало», 1998. – 448 с.

42. Гершун А.М. Анализ внешней среды бизнеса [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.iteam.ru/publications/marketing/section_23/article_3634

43. Тараненко О.О. Вплив зовнішнього середовища господарювання на економічну стійкість підприємства / О.О.Тараненко // Вісн. Хмельниц. нац. ун-ту. – 2010. – № 2. – Т. 1. – С. 118–121.

44. Суска А.А. Розробка методичних підходів до оцінки ефективності інституціонального середовища ринку соціально-екологічних послуг лісу / А.А. Суска // наук. вісн. Міжнар. гуманітар. ун-ту. Серія «Економіка і менеджмент». – Одеса, 2017. Вип. 24. – С. 151–159.

45. Хлобистов Є.В. Екологічна безпека трансформаційної економіки: [монографія] /Є.В. Хлобистов. – Київ: Агенство «Чорнобелінтерінформ», 2004. – 336 с.

46. Защита окружающей среды Европы. Четвертая оценка [Электронный ресурс] / Европейское агентство по окружающей среде. – Denmark: Copenhagen, 2007. – 500 с. – Режим доступа: <http://eea.europa.eu>.

47. Янчевський Р.В. Удосконалення державного управління в галузі лісового господарства в умовах проведення адміністративної реформи в Україні / Р.В. Янчевський, І.Р. Федотов // Науковий вісник Академії муніципального управління, 2011. № 4. С. 173–178.

48. Мельниченко О.А. Лісове господарство як об'єкт державного управління / О.А. Мельниченко // Теорія та практика державного управління: зб. наук. пр. – Харків: Вид-во ХарРІ НАДУ «Магістр», 2015. № 3. С. 24–29.

49. Дробко Е.В. Державне управління та державна політика у сфері лісових відносин: теоретичний аспект / Е.В. Дробко, В.М. Левківський // Науковий вісник Академії муніципального управління, 2013. № 2. С. 147–153.

50. Брилінський С. Актуалізація проблеми державного управління лісовим господарством України / С. Брилінський, О. Лазор// Ефективність державного управління: зб. наук. пр. Львів: Вид-во ЛРІДУ НАДУ, 2007. № 12. С. 264–271.

51. Бобко А.М. Економіка лісівництва і проблеми його реформування в Україні / А.М. Бобко// Економіка України, 2016. № 3. С. 88–96.

52. Антоненко І. Я. Напрями модернізації та забезпечення динамічного розвитку лісоресурсного комплексу України: теорія, методологія, практика: автореф. дис. ... д.е.н.: спец. 08.00.06 «Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища». Київ, 2010. 38 с.

53. Юдин Э.Г. Методологические проблемы современной науки / Э.Г. Юдин. – Москва: Наука, 1978 – 417 с.

54. Балабанова Л.В. Маркетинг: підручник у 2-х т. / Л.В. Балабанова; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Донецький національний

університет економіки і торгівлі ім. М.Туган- Барановського. – Вид. 3-тє, перероб. і доп. – Донецьк: [ДонНУЕТ], 2011. – Т. 1. – 348 с. – (Школа маркетингового менеджменту).

55. Гаркавенко С.С. Маркетинг: підручник / С.С. Гаркавенко. – Київ: Лібра, 2002. – 712 с.

56. Дроздов Н.Д. Институциональная экономика: учеб. пособие / Н.Д. Дроздов. – Тверь: Твер. гос. ун-т, 2006. – 156 с.

57. Дуцяк І.З. Методи формування гіпотез: монографія / І.З. Дуцяк. – Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київ. ун-т», 2006. – 173 с.

58. Дуцяк І.З. Систематизація методів формування припущень у процесі практичних міркувань / І.З. Дуцяк // Наук. зап. Терноп. ун-ту. Сер. філософія. – Тернопіль, 2007. – № 15. – С. 91–98.

59. Національна парадигма сталого розвитку України / за заг. ред. академіка НАН України, д.т.н., проф., засл. діяча науки і техніки України Б.Є. Патона. – Київ: Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України», 2012. – 72 с.

60. Жильцова Е.Н. Экономика сферы платных услуг / Е.Н. Жильцова. – Казань: ЭКО, 1996. – 396 с.

61. Заблоцька Р.О. Особливості регулювання торгівлі послугами на багатосторонньому та регіональному рівнях / Р.О. Заблоцька // Світ фінансів. – 2008. – №3 (16). – С. 162–169

62. Пузанов І.І. Фактори впливу на зовнішньоторговельну політику країн в умовах лібералізації і глобалізації світової економіки / І.І. Пузанов [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pips/2011_2/tom2/607.pdf

63. Ілляшенко Н.С. Маркетинг та інновації як головні функції бізнесу / Н.С. Ілляшенко // Механізм регулювання економіки. – 2007. – № 2. – С.77–92

64. Сладкевич В. П. Мотивационный менеджмент: [курс лекцій] / В.П. Сладкевич. – Киев: МАУП, 2001. – 168 с.

65. Costanza R. The value of the world's ecosystem services and natural capital/. Costanza R. – «Nature», Vol. 386, 1997. – P. 253–260.

66. Зіновчук Н.В. Екологічна політика в АПК: економічний аспект / Н.В. Зіновчук. – Львів: Львів. держ. аграр. ун-т, ННВК «АТБ», 2007. – 394 с.

67. Екологічна енциклопедія: у 3 т. / редкол.: А.В. Толстоухов (гол. ред.) та ін. – Київ: ТОВ «Центр екологічної освіти та інформації», 2008. – Т. 3: О–Я. – 472 с.

68. Козырева Г.Б. Социально-экономические последствия лесной политики современной России [монография]/ Г.Б. Козырева. – Москва: МОНФ, 2007. – 248 с.

69. Копій Л.І Негативний вплив надмірної рекреації на лісові насадження/ Л.І.Копій, О.І.Озарків // Урбанізаційні процеси в гірських ландшафтах і шляхи їхнього регулювання: Наук. вісн. НЛТУ України. – Львів: РВВ НЛТУ України, 2006. – Вип. 21. – С.140–143.

70. Яндыганов Я.Я. Экологическое предпринимательство в регионе (проблемы, перспективность, эффективность)/ Я.Я. Яндыганов. – Екатеринбург: Изд-во Урал. гос. ун-та, 1998. – 312 с.

71. Суска А.А. Методика оцінки якості інституціонального середовища становлення ринку соціально-екологічних послуг лісу // Херсон: ХДУ Економічні науки: зб. наук. пр. Херсон: ХДУ, 2018 С. 76–81.

72. Коваль Я.В. Економічна (грошова) оцінка природних ресурсів лісового фонду України: теорія, методологія, методика/ Я.В. Коваль, І.Я. Антоненко. – Київ: РВПС України НАН України, 2004. – 163 с.

73. Федоренко Н.П. Природопользование систем социалистического производства/ Н.П. Федоренко. – Москва:[б.и.], 1979.– 40 с.

74. Капинос П.И. Охрана природы/ П.И. Капинос, Н.А. Панасенко. – Киев: «Высш. шк.», 1989 – 255 с.

75. Хачатуров Т. Об экономической оценке природных ресурсов/ Т. Хачатуров // Вопросы экономики. – 1967. – № 8. – С. 60–72.

76. Дикань В.Л. Основы экологии и природопользования / В.Л. Дикань, А.Г Дейнека. – Харьков: Олант, 2005. – 384 с.

77. Реймерс М. Природопользование: [словарь-справочник] / М. Реймерс. – Москва: Мысль, 1990. – 637 с.

78. Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики на період до 2020 року: Закон України. – 2010.

79. Бобко А. Лісокористування: соціальна необхідність і екологічна доцільність/ А. Бобко // Економіка України. – 2001 – № 3. – С. 75–81.

80. Управление риском в социально-экономических системах: концепция и методы ее реализации. Ч. I // ВИНТИ. Проблемы безопасности при чрезвычайных ситуациях. – 1995. – №11. – С. 3–35.

81. Суска А.А. Загальноприродний та соціальний потенціал лісу як категорія економіки природних ресурсів/ А.А. Суска // Причорноморські економічні студії. Науковий журнал Випуск 12-2. – Одеса, 2016. – С. 84-89.

82. Економіка довкілля і природних ресурсів: монографія / Ю.В. Дзядижевич, Б.О. Язлюк, Р.Б. Гевко, Ю.І, Гайда [та ін.]. – Тернопіль, 2016. – 392 с.

83. Побединский А.В. Изменение водорегулирующих и защитных свойств леса под влиянием лесохозяйственных мероприятий / А.В. Побединский // Лесоведение. – Москва: Наука, 1975. – №4. – С. 3–11.

84. ПоляковиА.Ф. Водорегулирующая роль горных лесов Украины и пути ее оптимизации при ведении хозяйства: автореф. дисс. д. с.-х. паук / А.Ф. Поляков. – Киев, 1984. – 36 с.

85. Горейко В.А. Лесные насаждения в комплексе экологических противозерозионных мероприятий // Питання степового лісознавства та лісової рекультивації земель. – Днепропетровск: ДНУ, 2003. – С. 154–170.

86. Суска А.А Соціальний та екологічний потенціал лісу як категорія економіки природних ресурсів [Електронний ресурс] / А.А. Суска // Економіка та суспільство. – 2017. – № 13. – Режим доступу: <http://economyandsociety.in.ua>

87. Суска А.А. Розробка системи моніторингу екологічної безпеки експортної діяльності підприємств лісового господарства / А.А. Суска // Лісівнича наука в контексті сталого розвитку: матеріали наукової конференції, присвяченої 150-річчю від дня народження академіка Г.М. Висоцького, 90-річчю від дня народження професора П.С. Пастернака та 85-річчю від часу заснування Українського ордена «Знак Пошани» науково-дослідного інституту лісового господарства та агролісомеліорації ім. Г. М. Висоцького. – Харків: УкрНДЛГА, 2015. – С. 14–15.

88. Норд Д.С. Институты, идеология и эффективность экономики / Д.С. Норт // От плана к рынку: будущее постсоциалистических республик пер. с англ.; под ред. Б.С. Пинскера; сост. Л.И. Пияшева и Дж. Дорн. – Москва, 1993. – 307 с.

89. Вільямсон О. Економічні інституції капіталізму: фірми, маркетинг, укладення контрактів / О. Вільямсон. – Київ: Артєк, 2001. – 472 с.

90. Волчик В.В. Эволюционная парадигма институциональной трансформации экономики // Волчик В.В. – Ростов-на-Дону: Изд. Ростов. ун-та, 2004. – 312 с.

91. Паєнтко Т.В. Передумови використання інституціонального підходу в теорії фінансів / Т.В. Паєнтко // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – №11(89). – С. 12–20.

92. Мороз В.П. Еколого-економічне обґрунтування трансформації функцій платежів за спеціальне використання лісових ресурсів (у контексті вимог екологічно збалансованої лісової податкової політики) / В. П. Мороз // Наук. вісн. НЛТУ України. – Львів: РВВ НЛТУ. – 2011.– Вип. 21.19. – С. 271–276.

93. Пискулова Н.А. Перспективы развития мирового рынка экологически чистых товаров / Н.А. Пискулова // Рос. внешнеэконом. вестн. – 2010.– № 12.

94. Вергун Л.І. Екологічні проблеми України в контексті європейських стандартів / Л.І. Вергун, Л.В. Селезньова// Вісн. Київ. ун-ту ім. Тараса Шевченка. – 1997. – Вип. 38. – С. 71–73

95. Шубалий О.М. Інституціональне забезпечення раціонального лісокористування в регіоні / О. М. Шубалий // Економічні науки: зб. наук. пр. – 2009. – Вип. 6. – Ч. 2. – С. 178–183.

96. Селезньова Л.В. Проблема формування ринку екологічних послуг в сучасних умовах / Л.В. Селезньова// Теорії мікро-макроекономіки. – Київ, 1998. – Вип 12. – С. 121–128.

97. Данилишин Б.М. Економіка природокористування: [підручник] / Б.М. Данилишин, М.А. Хвесик, В.А. Голян. – Київ: Кондор, 2009. – 465 с.

98. Огородник М.М. Вплив підприємств лісового сектора економіки України на довкілля/ М.М. Огородник, У.П. Новак// Наук. вісн. НЛТУ України. – Львів: РВВ НЛТУ України, 2011. – Вип. 21.19. – С. 260–265.

99. Заремба В.М. Інституціональний механізм раціонального аграрного природокористування в регіоні: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.06 / В.М. Заремба. – Рівне: Нац. ун-т водн. госп-ва та природокористування, 2008. – 20 с.

100. Сурмин Ю.П. Теория систем и системный анализ: учеб. пособие / Ю.П. Сурмин – Київ: МАУП, 2003. – 366 с.

101. Висоцька С.Г. Концептуальні підходи до побудови моделі державного забезпечення економічної безпеки України / С.Г. Висоцька // Забезпечення національної безпеки України в умовах глобальних та регіональних невизначеностей : матеріали круглого столу (Київ, 6 берез. 2012 р.) / за ред. Ю.В. Ковбасюка, К.О. Ващенко, Г.П. Ситника. – Київ: НАДУ, 2012. – С. 58–59.

102. Суска А.А. Концептуальні засади інституалізації ринку соціально-екологічних лісу і лісових територій/ А.А. Суска // Наук. вісн. Міжнар. гуманітар. ун-ту» Серія «Економіка і менеджмент». – Одеса, 2017. – Випуск 3 24. С. 131–139.

103. Курняк Л.М. Формування екологічної культури як пріоритет сучасної освітньої політики / Л.М. Курняк // Мультиверсум. Філософський альманах: зб. наук. праць. – 2006. – Вип. 56. – С. 223–227.

104. Юрченко Л.І. Екологічна культура в контексті екологічної безпеки: монографія / Л.І. Юрченко. – Київ: Вид. ПАРАПАН, 2008. – 296 с
105. Зверев И.Д. Методологические основы принципов и условий реализации экологического образования // Педагогические принципы и условия экологического образования / И.Д. Зверев. – Москва, 1988.
106. Андрейцев В.І. Екологічне право і законодавство суверенної України: проблеми реалізації державної екологічної політики: моногр. / В.І. Андрейцев. – Дніпропетровськ: Національний гірничий університет. – 2011. – 373 с.
107. Андрейцев В.І. Право екологічної безпеки: навч. та наук.-практ. посіб. / В.І. Андрейцев; Київ. нац. ун-т імені Тараса Шевченка. – Київ: Знання-Прес, 2002. – 332 с.
108. Бойчук Л.Д. Екологія і охорона навколишнього середовища: навч. посіб. / Л.Д. Бойчук, Е.М. Соломенно, О.В. Бугай. – Суми: Університетська книга. – 2003. – 284 с
109. Шершун М.К. Лісовий сектор Європи у контексті змін форм власності та реформування системи управління лісового господарства України/ М.К. Шершун, О.І. Дребот // Агроєкологічний журнал – 2011 – № 4. – С. 13–17
110. Пекарська О.В. Передумови сталого розвитку лісо ресурсного комплексу/ О.В. Пекарська – [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.nuwr.rv.ua>.
111. Адамовський О.М. Урахування факторів часу і невизначеності в процесі оцінювання еколого-соціальних послуг лісового господарства / О.М. Адамовський, Лісовий журнал – 2012 – Вип. 1 – С.63 – 69.
112. Концепції програми «Національна системи обліку емісії промислових газів внаслідок сільськогосподарської діяльності відповідно до Рамкової концепції ООН про зміну клімату та Кіотського протоколу (2008–2012 рр.)», О.І. Фурдичко, Н.А. Макаренко, О.О. Ракоїд та ін. За ред. О.І. Фурдичко. – Київ: РВВ НЛТУ України – 2011 – Вип. 21.16 – С.140 – 143.

113. Состояние лесов мира 2011: інформаційно-аналітичний матеріал. – Рим: ФАО. – 2011 – 167 с.

114. Бистрякова О.І. Інститут партнерства як сучасний механізм задоволення еколого-орієнтованого розвитку регіонів в умовах ринкового середовища/ Бистрякова Ю.І. // Економіка природокористування і охорони довкілля [зб. наук. пр.] – Київ: РВПС України НАН України – 207- С.131–138.

115. Ступень М.Т. Проблемні аспекти охорони земель від забруднення в межах адміністративно-територіальних одиниць / М.Т Ступень, Р.Й. Гулько, Р.В. Таратула// Вісник Львівського державного аграрного університету б Економіка АПК. – 2007. – № 14 (1) – С. 233 – 257.

116. Загвойська Л.Д. Квола економічна ефективність альтернативних шляхів лісовідновлення / Л.Д. Загвойська, Ю.М. Дебринюк, Ю.В. Шведюк// Наук. пр.. лісівничої академії наук України,; зб. наук. пр. – Львів: РВВ НЛТУ України. – 2011. – №9. – С.162 – 168.

117. Про основи національної безпеки України [Електронний ресурс]: Закон України від 19 черв. 1993 р. №964-І. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/964-15>

118. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» [Електронний ресурс]: Указ Президента України від 12 січ. 2015 р. №5/2015. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>

119. Про Стратегію національної безпеки України [Електронний ресурс]: Указ Президента України від 26 трав. 2015 р. №287/2015. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/287/2015>

120. Капустин В. И. Предпринимательская деятельность. Теория и практика. Учеб. пособие. / В.И.Капустин. – Москва:ИЦ МИМО, 1997. – 230 с.

121. Варналій З.С. Державна регуляторна політика в сфері малого підприємництва / З.С. Варналій, І.С. Кузнецова. – Київ: Ін-т екон. прогнозування, 2002. – 243 с.

122. Варналій З.С. Основи підприємництва : навч. посіб. / З.С. Варналій. – 3-тє вид., випр. і допов. – Київ: Знання-Прес, 2006. – 350 с.

123. Державна політика розвитку підприємництва в Україні : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / З.С. Варналій, К.О. Ващенко, В.М. Кампо, О.В. Лібанова ; за заг. ред. К.О. Ващенка. – Київ: ДП «Видав. дім «Персонал», 2010. – 306 с.

124. Державне регулювання економіки: навч. посіб. / С.М. Чистов, А.Є. Никифоров, Т.Ф. Куценко та ін. – Київ: КНЕУ, 2000. – 316 с.

125. Букша І.Ф. Стале управління лісами і моніторинг: огляд сучасних тенденцій / І.Ф. Букша // Науковий вісник Національного аграрного університету. – Вип. 25. – Лісівництво.– Київ: НАУ, 2000.– С. 123–129.

126. Ostrom E. The Institutional Analysis and Development Framework: an application to the study of common pool resources in sub-Saharan Africa. Bloomington, Indiana: Workshop in Political Theory and Policy Analysis, Indiana University, 1995.

127. Langer Roy. Place images and place marketing. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://openarchive.cbs.dk/bitstream/handle/10398/7721/langer_place.pdf?sequence

128. Prahalad C. K. The core competence of the corporation / C. K. Prahalad, G. Hamel // Harvard Business Review. – 1990. – Vol. 68. – № 3. – P. 79 – 91.

129. Seppo K. Rainisto. Success factors of place marketing: a study of place marketing practices in Northern Europe and United States / Helsinki University of Technology, Institute of Strategy and International Business. – Doctoral Dissertations 2003/4. – Helsinki: Monikko Oy, 2003. – 271 p.

130. Коврига О.С. Інструменти координаційного механізму реалізації регіональних стратегій розвитку / О.С. Коврига // Держава та регіони. – 2008. – № 3. – С. 93–96.

131. Молчанов А.А. Оптимальная лесистость/ А.А. Молчанов. – М.: Наука, 1966. – 210 с.

132. Ткач В.П. Заплавні ліси Лівобережної України та наукові основи господарювання в них:/ Автореф. дис. ... д-ра с.-г. наук: 06.03.03 / В.П. Ткач. – Львів: УДЛТУ, 1999. – 36 с.

133. Михович А.Г. О гидрологических критериях оптимальной лесистости / А.Г.Михович // Лесоводство и агролесомелиорация. – Київ: Урожай, 1972. – Вып. 29. – С. 3–9.

134. Медведев Л.А. Региональные особенности развития лесного хозяйства в Украинской ССР / Л.А. Медведев // Лесоводство и агролесомелиорация. – Київ: Урожай, 1982. – Вып. 63. – С. 7–10.

135. Беллович Ю.П. Нормативы оптимизации лесистости равнинной части УССР / Ю.П.Беллович // Лесоводство и агролесомелиорация. – Київ: Урожай, 1972. – Вып. 28. – С. 54–61.

136. Букша І.Ф. Інвентаризація парникових газів у секторі землекористуванні та лісового господарства / І.Ф.Букша, О.В. Бутрим, В.П. Пастернак. – Харків: ХНАУ, 2008. – 232 с.

137. Суска А.А. Підходи до розробки системи екологічного моніторингу екологічної безпеки експортної діяльності підприємств лісового господарства / А.А. Суска //Сучасні тенденції розвитку світової економіки: матеріали VII Міжнар. наук.-прак. конф. – Харків: ХНАДУ, 2015. – С. 25–26.

138. Жила Т.В. Особливості споживання послуг лісових екосистем у контексті екологічної глобалізації / Т.В. Жила // Наук. вісн. НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.11. – С. 88–92.

139. Веблен Т. Теория праздного класса/ Т. Веблен. – Москва: Прогресс, 1984. – 394 с.

140. Норт Д. Институты, институциональные изменения и функционирование экономики / Д. Норт. – Москва: Фонд эконом. книги «Начала», 1997. – С. 108.

141. Vira B. The Political Coase Theorem: Identifying Difference between Neoclassical and Critical Institutionalism / B. Vira // Journal of Economic Issues. – 1997. – Vol. 31. – №3

142. Институциональные преобразования в управлении лесами. Опыт стран с переходной экономикой: проблемы и решения: материалы семинара (Москва, Россия 25 февраля 2003 г.) – Москва: Алекс, 2003. – 178 с.

143. Byrns R.T., Stone G.W., Economics. – 6th edition. – New York, HarperCollins College Publishers, 1995.

144. Холл А.Д. Определение понятия системы / А.Д. Холл, Р.Е. Фейджин // Исследования по общей теории систем: сб. переводов / под ред. В.Н. Садовского и Ю.Г. Юдина. – Москва: Прогресс, 1969. – С. 252–282.

145. Эрроу К. Информация и экономическое поведение / К. Эрроу // Москва: Вопросы экономики. – 1995. – № 5. – С. 123–148.

146. Соловій І.П. Інструменти лісової політики в умовах формування ринків екологічних послуг лісу/ І.П.Соловій, Л.Ф. Монастирська // Наук. вісн. НЛТУ України. – 2005. – Вип. 15.7. – С. 79–86.

147. Markusen A. Sticky laces in slippery space: the political economy of postwar fast-growth regions / A. Markusen // Working paper. – 1994. – № 79 – P. 24–31.

148. Данилишин Б.М. Проблеми модернізації природноресурсної сфери у форматі екологічно-збалансованого розвитку України / Б.М. Данилишин // Проблеми модернізації лісової сфери в контексті просторового розвитку: матеріали наук.-практ. конф. – Київ: РВПС України НАН України, 2007. С. 7 – 14 .

149. Хвесик М.А. Формування нового інституціонального формату природокористування в Україні: проблеми і шлях вирішення/ М.А. Хвесик, В.А Голян // Продуктивні сили України. – 2007. – № 2(003). – С. 31–44.

150. Про основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2011, № 26, ст. 218.

151. Suska A.A. Estimation of the possibilities of market-ecological transformation of the institutional environment for forest sector of economics /

A.A. Suska // International Journal «Technology audit and production reserves». – 2017. – Vol. 5. № 5(37)

152. Державна цільова програма «Ліси України» на 2010 – 2015 роки // Офіц. вісн. України. – 2009. – № 72 .– С. 8.

153. Концепція національної екологічної політики України на період до 2020 року/ Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.10.2007 р. № 880-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

154. Лісовий кодекс України // Відомості Верховної Ради України від – 1994. – № 14. – 26 квітня – С. 443. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>

155. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України № 1264 –ХІІ від 25. 06 1991 р.

156. Земельний Кодекс України (введ. Законом України № 2768 – ІІІ від 25.10.2001 р. (із змінами від 04. 06.2017 р.).

157. Про природно – заповідний фонд України: Закон України № 2457 – ХІІ від 16. 06. 1992 р. (із змінами 10.03 2017 року).

158. Бюджетний Кодекс України від 01.01. 2018 р. документ 2456-17 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show /2456-17>

159. Податковий Кодекс України: Закон України № 2755 від 02.12.2010 // Офіц. вісн. України. – 2010. – № 92. – Т. 1. – С. 9.

160. Suska A.A. Investigation of the institutional equilibrium of the market of social and environmental services of forest: conditions and development strategies / A.A. Suska // International Journal «Technology audit and production reserves». – 2017. – Vol. 3. № 5(37)

161. Соловій І.П. Плата за екологічні послуги лісів: аналіз економічних інструментів./ І.П. Соловій, Л.Ф. Монастирська// Економіка: проблеми теорії та

практики: зб. наук. пр. – Вип. 236: у. 5 т. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2008. – С. 193–200.

162. Авер'янов В.Б. Адміністративна реформа в Україні – стан та очікування / В.Б. Авер'янов // Адміністративна реформа – історія, очікування та перспективи. – Київ: Факт, 2002. – 100 с.

163. Ежегодный обзор рынка лесовых товаров 1999-2000 годы. ЕЭК ООН // Бюллетень по лесоматериалам. – 2000. – Т. LIII, 3. – 228 с.

164. Development of the estimation methodology for the commercial balance of the market of social and environmental services of forests // Technology audit and production reserves: International Journal. 2017, № 6/5(38). С. 26–31.

165. Бьюкенен Дж. Причина правил. Конституционная политическая экономия / Дж. Бьюкенен. – Санкт-Петербург: Эконом. шк., 2005. – 272 с.

166. Коуз Р. Проблемы социальных издержек / Р. Коуз. – Москва: Экономика, 1981. – 187 с.

167. Про форми власності на землю: Закон України // Голос України. – 1992. – № 27 – 15 лют.

168. Уильямсон О. Корпоративный контроль и деловое поведение: исследование эффектов организационной формы предпринимательского выбора / О. Уильямсон. – Москва: Проблемы экономики, 1972. – с 327.

169. Алчиан А. Затраты и выпуски / А. Алчиан // Вехи экономической мысли. Т. 2. Теория фирмы / под ред. В.М. Гальперина. – Санкт-Петербург: Эконом. школа, 2000. – С. 135–159.

170. Клейнер Г.Б. Эволюция институциональных систем / Г.Б. Клейнер. – Москва: Наука, 2004. – 240 с.

171. Гулик Г.С. Теоретико-методологічні аспекти економіко-правового регулювання лісокористування в Україні / Г.С. Гулик // Наук. вісн. НЛТУ України: зб. наук.-техн. пр. – Львів: РВВ ЛНТУ, 2011. – Вип. 2102. – С. 39–45.

172. Ковалева Т.Ю. Характер институциональных изменений при формировании институтов интеллектуального предпринимательства в экономике России / Т.Ю. Ковалева // Вест. Перм. ун-та. Серия «Экономика». – 2010. – № 4. – С. 156–164.

173. Словник української мови: в 11 т. Т. 10 / АН УРСР, Інститут мовознавства; за ред. І.К. Білодіда. – Київ: Наук. думка, 1980. – Т. 10. – С. 441.

174. Гончаренко О.В. Інституціональне середовище інноваційного розвитку агропромислового виробництва / О.В. Гончаренко// Ефективна економіка. – 2014. – № 5 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.econom.nauka.com.ua>

175. Балацкий Е.В. Нечеткие институты, культура населения и институциональная энтропия / Е.В. Балацкий. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kapital-rus.ru/index.php/articles/article/182413>.

176. Градов А.П. Экономическая стратегия фирмы / А.П. Градов. – Москва: Спец. лит., 1995. – 415 с.

177. Силова Е.С. Качество институциональной среды как фактор экономического роста / Е. С. Силова, А.В Горшков // Изв. Урал. гос. экон. ун-та. – 2006. – № 4. – С 87–94.

178. Ценность лесов. Плата за экологические услуги в условиях «зеленой» экономики. Женевское исследование по сектору лесного хозяйства и лесной промышленности № 34. Секция лесного хозяйства и лесоматериалов, Женева, Швейцария, ООН–2014. – 94 с.

179. Валитова Л.А. Анализ влияния качества институциональной среды на параметры кредитного рынка: опыт межстранового сопоставления / Л.А. Валитова, В.Л. Тамбовцев // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://economicus.ru/an_pril/index.php.

180. Кирдина С.Г. X- и Y-экономики: институциональный анализ/ С.Г. Кирдина. – Москва: Наука, 2004. – 247 с.

181. Техническое описание таблиц национальной отчетности в рамках ОЛР – 2010 / Программа оценки лесных ресурсов: Рабочий документ № 135 / R. – Рим: Департамент лесного хозяйства Продовольственной и сельскохозяйственной организации ООН, 2007. – 53 с.

182. Nature. Biodiversity on European Commission site [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ec.europa.eu>

183. Соболев Ю.В. Стратегии предприятия и стратегический менеджмент / Ю.В. Соболев – Харьков: Олант, 2002. – 406 с.

184. Кибанов А.Я. Управления персоналом организации: стратегия, маркетинг, интернационализация: учеб. пособие для студ. вузов / А.Я. Кибанов, И.Б. Дуракова – Москва: ИНФРА – М, 2011. – 301 с.

185. Суска А.А. Обґрунтування ринково-екологічної трансформації інституціонального середовища лісового сектора економіки / А.А. Суска// Интеллект XXI Наук. екон. журн. – 2017. – С. 109–113.

186. Сухарев О.С. Институциональная теория и экономическая политика. К новой теории передаточного механизма в макроэкономике / О.С. Сухарев. – Москва: Экономика, 2007. – 261 с.

187. Про режим іноземного інвестування: Закон України від 8 червня 2000 р. № 1807-III// Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 19. – С. 80.

188. Андреева Н.Н. Экологоориентированные инвестиции в системе обеспечения ресурсно-экологической безопасности // Н.Н. Андреева, С.К. Харичков. – Одесса: Ин-т проблем рынка и экон.-эколог. исследований НАН Украины, 2000. – 196 с.

189. Cameron P. From Principles to Practice: the Kyoto Protocol / P. Cameron // Journal of Energy Natural Resources Law. – 2000. – № 18. – P. 1–18

190. Староверова Г.С. Экономическая оценка инвестиций / Г.С. Староверова, А.Ю. Медведев, И.В. Сорокина. – Москва: КНОРУС, 2006. – 312 с.

191. Швиданенко Г.О. Обґрунтування інвестиційних проектів у процесі трансформації форм власності: навч. посіб. / за ред. Г.О. Швиданенко, О.В. Оголь. – Київ: КНЕУ, 1998. – 172 с.

192. Суперсон В.Т. Моніторинг соціально-економічного стану регіонів України з позицій розвитку її інфраструктури / В.Т. Суперсон // Статистика України. – 2005. – № 2. – С. 69–74.

193. Суска А.А. Сутність, методика оцінки соціально-екологічного потенціалу лісу, як об'єкт ринку соціально-екологічних послуг А.А. Суска // Економічні науки: зб. наук. пр. Херсон: ХДУ. 2017, № 27. С. 115–119.

194. Струмилин С.Г. К оценке даровых благ природы / С.Г. Струмилин – Москва: Наука, 1963. – 114 с.

195. Суска А.А. Экспортный потенциал предприятий лесного хозяйства по концепции устойчивого природопользования/ А.А. Суска // Актуальные направления научных исследований XXI века: теория и практика, Воронеж: ВГЛТА, 2014 – № 3, ч. 2 (8-2) – С. 191–196.

196. Мишенин Е.В. Эколого-экономические проблемы природопользования в лесном комплексе/ Е. В. Мишенин. – Суми: Мрія, 1998. – 272 с.

197. Суска А.А. Особливості оцінки екологічної безпеки експортної діяльності підприємств лісового господарства / А.А. Суска// Сучасні тенденції розвитку світової економіки: матеріали VIII Міжнар. наук.-прак. конф. – Харків: ХНАДУ, 2016. – С.17–18.

198. Міщенко В. Природоресурсна рента і рентна політика в Україні / В. Міщенко, Б. Даналишин // Економіка України. – 2003. – № 12. – С. 4–14

199. Шкуратов О.І. Розвиток інвестиційної діяльності в аграрному секторі економіки України: [монографія] / О.І. Шкуратов, Н.В. Кюрчева. – Київ: ТОВ «Кондор», 2011. – 338 с.

200. Про Державну програму заохочення іноземних інвестицій в Україні: Закон України від 17.12.1993 № 3744–XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – №6 – С.28.

201. Шершун М. Х. Особливості екологічних об'єктів у лісівництві, механізми їх обліку та використання в аграрному секторі економіки / М.Х. Шершун, О.І. Дребот // Економіка АПК. – 2012. – №2. – С. 10–17.

202. Сопушинський І.М. Збереження та відтворення лісівничого потенціалу явора, бука лісового та ясеня звичайного з декоративною аномальною деревиною / І. М. Сопушинський // Наук. вісн. НЛТУ України. – Львів: РВВ НЛТУ України, 2012. – Вип. 20.05 – С. 60–65.

203. Распутіна С.П. Діагностичні показники для оцінювання лісорослинного потенціалу піщаних земель України / С.П. Распутіна// Наук. вісн. НЛТУ України. – Львів: РВВ НЛТУ України, 2012. – Вип. 22.04 – С. 78 – 82.

204. Дубах Р.Г. Сутність еколого – економічної оцінки лісових ресурсів/ Р.Г Дубах.// АгроСвіт–2012. – №5. – С. 11–14.

205. Барановська Н.П. Соціальні та економічні наслідки Чорнобильської катастрофи / Н.П. Барановська. – Київ, 2001.

206. Гусев Н.Г. Радиоактивные выбросы в биосферу/ Н.Г, Гусев, В.Д. Беляев. – Москва: Энергоатомиздат, 1991. – 256 с.

207. Ландін І.П. Сучасний стан та напрями ефективного використання лісових земель, забруднених унаслідок аварії на ЧАЕС / В.П. Ландін // Лісівництво і агролісомеліорація: зб. наук. пр. – Харків: УкрНДІЛГА, 2011 – Вип. 18. – С. 56–64.

208. Новиков Ю.В. Окружающая среда и человек / Ю.В. Новиков, Д.П.Никитин. – Москва: Высш. шк., 1996. – 415 с.

209. Миланова Е.В. Использование природных ресурсов и охрана природы: учеб. пособие / Е. В. Миланова, А.М. Рябчиков. – Киев: Высш. шк., 1986. – 276 с.

210. Омелянчук В.В. Штучне лісо відведення соснових деревостанів в умовах українського полісся / В. В. Омелянчук, А.В.Вишневський // Наук. вісн. НЛТУ України: зб. наук. пр. – Львів: РВВ НЛТУ України. – 2012. – Вип 22.04 – С. 39–43.

211. Приходько М.М. Стійкість та екологічна безпека лісових геосистем у регіоні Українських Карпат і прилеглих територій / М.М. Приходько // Урбанізаційні процеси в гірських ландшафтах і шляхи їхнього регулювання: наук. вісн. НЛТУ України. – Львів.: РВВ НЛТУ України, 2011. – Вип. 21.16. – С. 181–185.

212. Гайчук С. І. Лісівничо-таксаційна структура перестійних букових деревостанів Українських Карпат / С.І Гайчук, О.А Гірс // Наук. вісн. НЛТУ України – Львів.: РВВ НЛТУ України, 2011. – Вип. 21.01. – С. 44–49.

213. Адамовський О.М. Еколого-економічна ефективність лісокористування в гірських умовах Карпат/ О.М.Адамовський, С.Ю. Кузьмич// Наук. вісн. НЛТУ України – Львів: РВВ НЛТУ України, 2011. – Вип. 21.04. – С. 100–106.

214. Генсірук С.А. Ліси України [монографія] / С.А. Гінсерук 3- те вид. доп.. і розш. – Львів.: Укр НЛТУ, 2002. – 496 с.

215. Кулаков Б.А. Оценка природных ресурсов и ущерб окружающей среде/ Б.А. Кулаков. – Новосибирск: УМК, 2003. – 318 с.

216. Природа Волинської області за ред. К.І. Геренчука. – Львів: Видавниче об'єднання «Вища шк.», Вид-во про Львів. ун-ті, 1975. – 147 с.

217. Бельгерд А.Д. Степное лесоведение/ А.Л. Бельгерд. – Москва: Лесн. пром-сть, 1971. – 355 с.

218. Фурдичко О.І. Ліс у степу: основи сталого розвитку : [монографія] / О.І. Фурдичко, Г.Б. Гладун, В.В. Лавров за наук. ред. О.І Фурдичка. – Київ: Основа, 2006. – 496 с.

219. Моисеев И.А. Методические вопросы определения экономической эффективности мероприятий по воспроизводству и использованию лесных ресурсов / И.А. Моисеев, Э.В. Полянский, И.В. Туркевич // Москва: Лесн. хоз-во. – 1969. – № 12. – С. 4–12.

220. Геник Я.В. Причини та наслідки знелісення і деградації лісових екосистем в Україні / Я.В. Геник // Урбанізаційні процеси в гірських

ландшафтах і шляхи їхнього регулювання: наук. вісн. НЛТУ України – Львів: РВВ НЛТУ України, 2011. – Вип. 21.16. – № 9. – С. 118–123.

221. Одум Ю. Екологія / Ю. Одум. – Москва, 1986. – Т. 12 – 240 с.

222. Благун І.С. Оцінка інституційного середовища лісового комплексу / І.С. Благун, Ю.М. Кільчицький // Бізнес-інформ: наук.-інформ. журн. – 2011. – № 10. – С. 56–58.

223. Василик Н.М. Механізми стимулювання комплексного використання лісоресурсного потенціалу в ринкових умовах. / Н.М. Василик// Економіст. – 2010. – № 8. – С. 42–45.

224. Шелег-Сосновка Ю.Г. Распределение высотных поясов растительности Горного Крыма / Ю.Г. Шелег-Сосновка, Т.Л. Андриенко. – Симферополь: Знание, 1985. – 318 с.

225. Суска А.А. Розробка методики оцінки соціально-екологічного потенціалу лісу в контексті становлення ринку соціально-екологічних послуг/ А.А. Суска // Вісн. ХНАУ. Серія «Економічні науки». – Харків: ХНАУ, 2017. – № 3. – С. 182–189.

226. Дж. Коммонс Правовые основания капитализма./ Коммонс Дж. – Москва: НИУ-ВШЭ, 2011. – 412 с.

227. Demsetz H. Cost of transitioning / H. Demsetz // Qaterly Journal of Economics – 1968. – V. 81, №1 – P. 33–35.

228. Коуз Р. Фирма, рынок и право / Р. Коуз; пер. с англ. Б. Пинскера. – Москва: Дело ЛТД, 1993. – 192 с.

229. Барсукова С.Ю. Трансакционные издержки вхождения на рынок предприятий малого бизнеса / С.Ю. Барсукова // Москва: Проблемы прогнозирования. – 2000.– № 1 – С. 212–220.

230. Williamson O. E. The Economics of Organization: The Transaction Cost Approach / O. E. Williamson // The American Journal of Sociology. – 1981. – № 87(3). – P. 548–577.

231. Архиреев С.И. Институциональные издержки и рыночная трансформация / С.И. Архиреев. – Харьков: Бизнес Информ. – 2000. – 288 с.

232. Власенко О.П. Управління трансакційними витратами в агробізнесі: автореф. дис. ... канд. екон. наук: спец. 08.00.04 / О.П. Власенко. – Житомир: Житомирський нац. агрокол. ун-т., 2009. – 20 с.

233. Гречко А.В. Теоретичні аспекти визначення трансакційних витрат з позиції їх впливу на мікроекономічне середовище / А.В. Гречко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/evkpi/2011/5EP/35.pdf

234. Эггертссон Т. Экономическое поведение и институты / Т. Эггертссон; пер. с англ. М.Я. Каждана; науч. ред. пер. А.Н. Нестеренко; Акад. нар. хоз-ва при правительстве Рос. Федерации. – Москва: Дело, 2001. – 407 с.

235. Заруцький І.Д. Трансакційні витрати в механізмі господарювання сільськогосподарських підприємств / І.Д. Заруцький // Економіка АПК. – 2010. – № 3. – С. 131–136.

236. Вергуненко М. Аналіз рівня трансакційних витрат країни: тенденції і перспективи для України / М. Вергуненко [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/Portal/SocGum/sver/200811/chapter/chapter/chapter1part12pdf>

237. Шаститко А. Новая институциональная экономическая теория: монография / А. Шаститко. – 3-е вид. перероб. і допов. – Москва: МГУ, ТЕИС, 2002. – 591 с.

238. Commons J.R. Instityonal Economics / /J.R. Commons // American Economics Revier. – 1931.- Vol. 21. – P. 648–657.

239. Костирко І.Г. До питання обліку трансакційних витрат / І.Г. Костирко, Н.П. Молоко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/en_oif/2012_9_2/19.pdf

240. Круш П.В. Види трансакційних витрат в трансформаційній економіці/ П.В. Круш [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/vcndtu/2010_43/2.htm

241. Лоханова Н. Проблеми обліку і контролю трансакційних витрат у системі управління економічною стійкістю підприємств / Н. Лоханова // Вісник ТНЕУ. – 2012. – № 1. – С. 161–171.

242. Малахов С. Трансакционные издержки и макроэкономическое равновесие / С. Малахов // Вопр. экономики. – 1998. – № 11. – С. 34.

243. Мэтьюз Р. Новая матрица или логика стратегического превосходства/ Мэтьюз Р., Агеев А., Большаков З. – Москва: ОЛМА-ПРЕСС; Ин-т эконом. стратегий, 2003. – 239 с.

244. Милошик В.І. Проблеми визначення трансакційних витрат / В.І. Милошик [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/naukma/Econ/2000_18/10_myloshyk_vi.pdf

245. Тимофіїв С.В. Методологічні аспекти обліку трансакційних витрат / С.В. Тимофіїв [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/en_oif/2012_9_3/54.pdf

246. Суска А.А. Визначення і обґрунтування соціально-екологічного потенціалу лісу в контексті становлення ринку соціально-екологічних послуг [Електронний ресурс] / А.А. Суска // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – № 20. – Режим доступу до статті: <http://global-national.in.ua/issue-20-2017>

247. Шигун М. М. Бухгалтерський облік трансакційних витрат: проблеми визначення поняття і класифікації / М. М. Шигун // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – Житомир: ЖДТУ, 2009. – Вип. 2(14). – С. 224–234.

248. Ющак Ж. М. Методичні підходи до відображення трансакційних витрат у системі бухгалтерського обліку / Ж. М. Ющак // Вісн. ун-ту банківської справи НБУ. – 2011. – № 1 (10). – С. 275–279.

249. Ющак Ж. М. Трансакційні витрати при вході підприємства на ринок: обліковий аспект / Ж. М. Ющак [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/Natural/Vzhdtu/econ/2009_3/45.pdf

250. Архирєєв С. Трансакційна архітектоніка та інституційні перетворення трансакційного сектору // Інституційна архітектоніка і динаміка економічних перетворень / Під. ред. А. А. Гриценко. – Харків, 2008. – С. 473.

251. Базалієва Л.В. Науково-теоретичні та методичні основи управління трансакційними витратами підприємства [монографія] / Л.В. Базалієва. – Харків: Вид. ХНЕУ – 2009. – С. 164.

252. Грінченко А. В. Розмежування зрозуміти витрати, витрати, видатки та втрати / А. В. Грінченко // Економічний форум. – 2012. – № 3. – С. 5–9.

253. Догиль Л.Ф. Управление хозяйственным риском: Учеб. пособие / Л.Ф. Догиль. – Москва: Книжный Дом, Мисанта, 2005. – 224 с.

254. Корінько М.Д. Удосконалення організації та функціонування системи внутрішнього економічного контролю при диверсифікації діяльності суб'єктів господарювання/ М.Д. Корінько // Статистика України, 2008. – № 1. – С. 34–40.

255. Магопєць О.А. Організація внутрішньогосподарського контролю на сільськогосподарських підприємствах / О.А. Магопєць // Вісн. Львівської комерц. акад. – 2004. – Вип. 16. – С. 310–316.

256. Максимова В.Ф. Класифікація внутрішнього економічного корпоративного контролю / В.Ф. Максимова // Вісник Львівської комерційної академії. – 2004. – Вип. 16. – С. 316–322.

257. Шубаєва Н.В. Особливості економічної поведінки суб'єктів господарювання в умовах ринкової трансформації економіки: автореф. дис канд. економ. наук 08.01.01 / Н.В. Шубаєва / Харківський нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна. – Харків, 2002. – 16 с.

258. Карачина Н.П. Удосконалення процесу формування економічної поведінки підприємств / Н.П. Карачина // Вісн. НЛТУ України. – Львів: РВВ НЛТУ, 2009. – № 640. – С. 285–290.

259. Заїка Ю.А. Концептуальні підходи до управління економічною поведінкою торговельних підприємств / Ю.А. Заїка // зб. наук. праць ПДТУ. – Маріуполь, 2012. – Вип. 1. – С. 223–228.

260. Герберт С. Інституційні основи макроекономічної політики / С. Герберт, М. Ширмер. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://c-e-d.info/img/pdf/Utt_29_37_ukr.pdf.

261. Васильєва Л.М. Інституціональні основи розвитку аграрного сектора економіки / Л.М. Васильєва // Університетські записки. – 2011. – № 4. – С. 379–383. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Unzap_2011_4_59.pdf.

262. Филатова Ю.В. Институционные факторы экономического поведения фирм / Ю.В. Филатова // Эконом. вест. Ростовского гос. ун-та. – Вип. № 4. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://ecsosman.hse.ru/data/689/759/1219/journal5.4-13.pdf>.

263. Цапенко В.Ю. Економічна поведінка підприємств як основа для прийняття управлінських рішень / В.Ю. Цапенко // Бізнес-Інформ. – 2014. – № 11. – С. 313–317.

264. Shepsle K. Rational Choice Institutionalism / K. Shepsle // The Oxford Handbook of Political institutions. – Oxford: Oxford University Press, 2008. – P. 24–25.

265. Шмиттер Ф. Неокорпоративизм / Ф. Шмиттер // Полис. – 1997. – № 2. – С. 14–22

266. Норт Д. Институты, институциональные изменения и функционирование экономики/ Д. Норт. – Москва: Начала, 1997. – 412 с.

267. Норт Д. Институциональные изменения, рамки анализа /Норт Д. // Москва: Вопросы экономики, 1997. – № 3. – С. 6–17.

268. Axelrod R. An Evolutionary Approach to Norms / R. Axelrod // *American Political Science Review*, 1986 – P. 1095–1111.

269. Bromley D.W. Economic Interests and Institutions, The Conceptual Foundations of Public Policy / D.W. Bromley // New York: Basil Blackwell, 1989 – P. 26–27.

270. Williamson O.E. Institutional Economics, Taking Stock Looking Ahead / O.E. Williamson // *Journal of Economic Literature*, 2000 – P. 595 – 613.

271. Heiner R. The Origin of Predictable Behavior / R. Heiner // *American Economic Review*, 1983 – P. 560–595.

272. Arthur B. Competing Technologies Increasing Returns and Lock – In by Historical Events/ B. Arthur // *Economic Journal*, 1989 – P. 116–131.

273. Тамбовцев В. Институциональное равновесие как механизм институциональных изменений/ В. Тамбовцев// *Общественные науки и современность*. – 2000. – №5 – С. 25–38.

274. Валевиц Ю. Рынок институтов и условия его равновесия/ Ю. Валевиц. – Минск: БГУ, 2014. – 312 с.

275. Macouley S Non – contractual Relations in Business A Preliminary Study/ S. Macouley. – *American Sociological Review*, 1963 – С. 55–76.

276. Новосельська Л.І. Аналіз економічних інструментів екологічного спрямування / Л.І. Новосельська: [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/natural/iglpdp/2003_28/171_Nowoselska_LG_28.pdf

278. Скрипчук П.М. Інструменти екологічної політики для запровадження екологічної сертифікації у сфері природокористування // *Вісн. нац. ун-ту водного господарства та природокористування* / П.М. Скрипчук: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Chem_Biol/Vnuvgrp/ekon/2010_1/v49e27.pdf

279. Ходжсон Дж. Институты и индивиды: взаимодействие и эволюция / Дж. Ходжсон // *Вопросы экономики*. – 2008. – № 8. – С. 45–60.

280. Нудельман М.С. Социально-экономические проблемы рекреационного природопользования / М.С. Нудельман. – Київ: Наук. думка, 1987. – 132 с

281. Біднячук С.В. Методичні основи економічної оцінки лісів / С. В. Біднячук // Формування ринкових відносин в Україні: зб. наук. пр.– Київ: НДЕІ Мінекономіки України, 2002. – Вип. 17. – С. 15–19.

282. Карл П. Великие трансформации. Политические и экономические истоки нашего времени / П. Карл; пер. с англ. А.А. Васильева, С.Е. Фёдорова, А.П. Шурбелева; под общ. ред. С.Е. Федорова. – Санкт-Петербург: Алетейя, 2002. – 320 с.

283. Кононенко А.Ф. Соціальний аспект економічної безпеки / А.Ф. Кононенко, Г.Є Дем'яненко // Матер. міжн. наук.-прак. симпозиуму Розповсюдження інновацій з економіки сталого розвитку. – Донецьк: ДонДУЕТ, 2001. – С. 100–102.

284. Концепція економічної безпеки України / керівник проекту В.М. Геєць. – НАН України; Інститут економічного прогнозування. – Київ: Логос, 1999. – 56 с.

285. Мизес Л. Либерализм в классической традиции [Пер. с англ.] / Л. Мизес. – Москва: Начала- Пресс, 1994. – 214 с.

286. Похилюк В.В. Держава в транзитивній економіці: регулювання економіки, аналіз та стан економічної безпеки: [монографія] / В. Похилюк. – Полтава: РВВ. ПУСКУ, 2008. – 403 с.

287. Колісник Б.І. Методологічні засади організації системи інтегрального управління ефективністю лісового комплексу/ Б.І. Колісник// Економіст. – 2010. – № 3. – С. 14–17.

288. Ліщук М.Є. Напрямки реформування системи управління лісами в контексті національної лісової політики / М.Є. Ліщук, О.М. Шубалий. – [Електроний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua>

289. Чухно А. Інституціоналізм: теорія, методологія, значення / А. Чухно // Економіка України. – 2008. – № 6. – С. 4–13.

290. Мельник А.Ф. Система інституціонального забезпечення структурної трансформації національної економіки: сутність, характеристики та проблеми формування / А.Ф. Мельник // Вісник ТНЕУ. – 2012. – № 2. – С. 7–17.

291. Polonyi K. The Economy as Instituted Process. Trade and Market in the Early Empires. / K. Polonyi – Clencoe, 1957. – 87 p.

292. Эрроу К. Возможность и пределы рынка как механизма распределения ресурсов/ К. Эрроу // THESIS. – 1993. – Вып. 2. – С. 53.

293. Олейник А.Н. Институциональная экономика: учеб. пособие / А.Н. Олейник. – Москва: ИНФРА – 416 с.

294. Клейнер Г.Б. Новая институциональная экономика на пути к «сверхновой» / Г.Б. Клейнер.// Рос. журнал менеджмента. – 2006. – №1. – С. 113–122.

295. Лапыгин Ю.Н Стратегическое развитие организации: учеб. пособ. / Ю.Н. Лапыгин, Д.Ю. Лапыгин, Т.А. Лачинина; под ред. Ю.Н. Лапыгина. – Москва: КНОРУС, 2005. – 281с.

296. Кизим М.О. Промислова політика та кластеризація економіки України: [монографія] / М.О. Кизим. – Харків: ІНЖЕК, 2011. – 304 с.

297. Charles W. Strategic Management Theory. An integrated approach / Charles W. L. Hill, Gareth R. Jones. – New York: Houghton Mifflin Company, 2004. – P. 89–90.

298. Ястремська О.М. Інститут інвестування: економічна і соціальна природа функціонування/ О.М.Ястремська// Формування ринкової економіки: зб. наук. пр.; спец. вип. «Проблеми сучасної економіки та інституціональна теорія» відп. ред. О.О. Беляєв. – Київ: КНЕУ, 2010. – С.423–435.

299. Шибанін В.С. Значення інститутів у забезпеченні ефективного розвитку АПК/ В.С. Шибанін, О.В. Шибаніна, І.І. Червен// Вісн. аграр. науки Причорномор'я – 2011. – № 3(60). – С. 3–9.

300. Лафта Дж. К. Эффективность менеджмента организации: учеб. пособие / Дж. К. Лафта. – Москва: Рус. делов. лит., 1999. – 234 с.

301. Rhodes R. A.W. Control and power in central-local government relations / R. A.W Rhodes // Farnborough. Cover, 1981. – P. 90–107.

302. Норд Д. Понимание процесса экономического развития/ Д. Норд. – Москва: Изд. дом ГУ-ВШЭ, 2010. – 256 с.

303. Белецкий Е.В. Институциональные факторы экономического роста / Е.В Белецкий // Мир России – № 2. – 2015. – С. 171–188.

304. Сучасні напрями економічного забезпечення раціонального природокористування в Україні / за наук. ред. М.А. Хвесика, С.О. Лизуна; Державна установа «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України»]. – Київ: ДУ ІЕПСР НАН України, 2013. – 64 с.

305. Дорош О. С. Методологічні засади формування інституціонального середовища територіального планування землекористування в Україні / О.С. Дорош // Землеустрій. – 2013. – № 1–2. – С. 13–18.

306. Проект агентства США з міжнародного розвитку USAID «Агроінвест». Модуль оцінки управління. – Київ, 2012. – 150 с.

307. Мескон М. Основы менеджмента / М. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури; пер. с англ; общ. ред. Л.И. Евенко. – Москва: Дело, 1998. – 704 с.

308. ДСТУ ISO 14031: 2004. Екологічне керування. Настанови щодо оцінки екологічних характеристик. – Київ, 2004

309. Бохан А.В. Визначальні принципи екологізації підприємництва в сучасних умовах трансформації суспільства/ А.В.Бохан// Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 9. – С.153–160.

310. Лицур І.М. Ефективність використання лісо ресурсного потенціалу як чинник оптимізації просторового розвитку регіонів/ І.М. Лицур // Проблеми модернізації лісоресурсної сфери в контексті просторового розвитку: матеріали наук.-пркт. конф. – Київ: РВВ НЛТУ України, 2007. – С. 217–231.

311. Карпук А.І. Зарубіжний досвід використання форсайт-технологій в лісовому господарстві / А.І. Карпук // Наук. вісн. НЛТУ України – Львів: РВВ НЛТУ, 2012. – Вип. 2202. – С. 37–43.

312. Торосов А.С. Діагностика фінансового стану лісогосподарського підприємства в системі антикризового управління / А. С. Торосов, І.М. Жежкун, Є.С. Зуєв // Лісовий журнал. – 2011. – №1. – С.48–52.

313. Лісове господарство України: наук. публіцистичне видання. – Київ: Вид. дім ЕКО інформ, 2009. – 74 с.

314. Лісна І.Ф. Єдність економічної та соціальної ефективності на підприємстві: автор. канд. економ. Наук / І.Ф. Лісна. – Харків, 2003 – 20 с.

315. Петруня Ю.Є. Інституційні чинники економічного розвитку / Ю.Є. Петруня, О.Ф. Івашина // Економічна теорія: наук. журн. – № 4. – 2010. – С. 24–31.

316. Жаліло Я.А. Теорія та практика формування ефективної економічної стратегії держави: монографія / Я.А. Жаліло. – Київ: НІСД, 2009. – 336 с.

317. Fox William F. Public Infrastructure Policy and Economic Development / F. William Fox, Tim R. Smith // Economic Review. – 1990. – № 75. – Р. 49–59.

318. Польовська В.Т. Формування позитивного іміджу лісових і деревообробних підприємств за допомогою екологічного маркетингу / В.Т. Польовська // Наук. вісник – Львів: РВВ НЛТУУ. – 2012. – Випуск 22.9. – С. 103–111.

319. Шост І.М. Напрямки статистичного аналізу платоспроможності лісових господарств / І.М Шост, Л.В. Винятинська// Ефективна економіка. – Київ, 2014. – № 10. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3440><http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3440>

320. Антоненко І.Я. Еколого-економічні пріоритети модернізації лісоресурсного комплексу України: макроекономічні важелі / За ред., чл.-кор. НАН України Б.М. Данилишина. — Київ: КУТЕП-Інформ, 2008. – 359 с.

321. Коваль Я.В. Пріоритети лісоресурсного розвитку пореформеного сектору економіки / Я.В. Коваль // Наук. вісник НАУ: лісівництво. – 2003. – № 61. – С. 190–200.

322. Котко А.А. Включение экосистемной продукции и услуг в систему экономических взаимоотношений / А.А. Котко // Электронный журнал Bio Dat. – [Электронный ресурс] – Режим доступа до статті: <http://www.biodat.ru>

323. Петров А. Инвестиционную привлекательность лесного сектора формируют экономические отношения его обслуживающие / А. Петров // Устойчивое лесопользование. – 2007. (№ 2 (14)). – С. 14–16.

324. Платежи за экосистемные услуги: теория, методология и зарубежный опыт практического использования [Электронный ресурс]. – Режим доступа: [http://www.wildnet.ru/docs/ Plateji.pdf](http://www.wildnet.ru/docs/Plateji.pdf)

325. Suska A. Methodology for the commercial balance of the market of social and environmental services of forests / Suska A. // Інтеграція бізнес-структур: стратегії та технології: матеріали Міжнар. наук.-прак. конф., Тбілісі, Грузія, 2018. С. 72–77.

326. Суска А.А. Аналіз середовища становлення ринку соціально-екологічних послуг лісу/ А.А. Суска // Вчені запис. ТНУ ім. В.І. Вернадського журн. Серія «Економіка і управління». Том 29 (68). ч. 3. Київ, 2017. С. 65–73.

327. Суска А.А. Формування конкурентного середовища ринку соціально-екологічних послуг лісу / А.А. Суска // Забезпечення сталого економічного розвитку країни: проблеми, можливості та перспективи: матеріали Всеук. наук.-прак. конф., Київ, 2018. С. 7–9.

328. Суска А.А. Інституціональна рівноваги ринку соціально-екологічних послуг лісу / А.А. Суска // Фінанси, бухгалтерський облік та підприємництво: аналіз тенденцій та перспектив розвитку: матеріали Всеук. наук.-прак. конф., Києві, 2018. С. 12–13.

329. Суска А.А. Комерційний баланс ринку соціально-екологічних послуг/ А.А. Суска // Бізнес-навігатор: наук.-виробнич. журн. 2018, Вип. 1 (44). С. 15–19.

330. Суска А.А. Методичні підходи до оцінки ефективності еколого-економічних інвестиційних проєктів / А.А. Суска // Наук. вісн. УжНУ. Серія

«Міжнародні економічні відносини та світове господарство» Вип. 20/2018, Ужгород, 2018. С 37–42.

331. Суска А.А. Об'єкт ринку соціально-екологічних послуг лісу і лісових територій / А.А. Суска // Сучасні наукові підходи до ефективного використання потенціалу економіки країни: матеріали Міжнар. наук.-прак. конф., Дніпро, 2018. С. 87–89.

332. Суска А.А. Особливості конкурентного середовища ринку соціально-екологічних послуг лісу / А.А. Суска // Наук. вісн. УжНУ. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство» Вип. 19/2018, Ужгород, 2018. С 46–51.

333. Косов В.В. Методические рекомендации по оценке эффективности инвестиционных проектов / В.В. Косов, В.Н. Лифшиц, А.Г. Шахназаров и др. – Москва: Экономика, 2002. – 311с.

334. Суска А.А. Особливості поведінкової моделі суб'єктів ринку соціально-екологічних послуг / А.А. Суска // Наук. вісн. міжнар. гуманітар. ун-ту: фах. наук. журн. Серія «Економіка і менеджмент». Вип. 27, ч. 2. Одеса, 2018. С. 98–103.

335. Суска А.А. Підходи до розробки системи екологічного моніторингу екологічної безпеки експортної діяльності підприємств лісового господарства / А.А. Суска // Сучасні тенденції розвитку світової економіки: матеріали VII Міжнар. наук.-прак. конф. Харків: ХНАДУ, 2015. С. 25–26.

336. Суска А.А. Потенціал лісових ресурсів, як важлива частина природно-ресурсного потенціалу України / А.А. Суска // Сучасні міжнародні економічні відносини: становлення та шляхи перспективного розвитку: матеріали Всеук. наук.-прак. конф., Одеса, 2018. С. 56–58.

336. Суска А.А. Проблеми і перспективи становлення ринку соціально-екологічних послуг лісу як еколого-економічної системи лісового сектора економіки / А.А. Суска // Екон. вісн. Запорізької держ. інженер. акад. Вип. 3 (15), Запоріжжя, 2018. С 18–23

337. Суска А.А. Проектування системи інституціонального забезпечення ринку соціально-екологічних послуг лісу / А.А. Суска // Причорноморські економічні студії: наук. журн. Вип. 30-2018. Одеса, 2018. С. 183–187.

338. Суска А.А. Теоретичні аспекти екологічної безпеки експортної діяльності підприємств лісового господарства/ А.А. Суска // Крим. економ. вісн. Сімфірополь, 2013, № 5 (6). С. 259–261.

339. Суска А.А. Формування конкурентного середовища ринку соціально-екологічних послуг лісу / А.А. Суска // Забезпечення сталого економічного розвитку країни: проблеми, можливості та перспективи: матеріали Всеук. наук.-прак. конф., Київ, 2018. С. 7–9.

340. Суска А.А. Концептуальні основи поведінкової моделі економіко-інституціональних відносин суб'єктів лісоресурсної сфери / А.А. Суска // Підвищення рівня використання економічного потенціалу у напрямку розвитку регіональної економіки: матеріали Міжнар. наук.-прак. конф, Львів, 2018. С. 55–56.

341. Суска А.А. Методика оцінки якості інституціонального середовища становлення ринку соціально-екологічних послуг лісу / А.А. Суска // Херсон: ХДУ Економічні науки: зб. наук. пр. Херсон: ХДУ, 2018 С. 76–81.

342. Веблен Т. Теория делового предприятия / Т. Веблен. – Москва: Дело, 2007. – 286 с.

343. Mitchell K. What Happens During Business Cycles/ K. Mitchell. – Sheffield Greenleaf, 1951. – 318 p.

344. Hobson D. The evolution of modern capitalism / D. Hobson. – London: PSD, 1986. – 412 p.

345. Коммонс Дж. Теория социальных конфликтов. /Дж. Коммонс – Москва: Дело, 2009. – 312 с.

346. Артус М.М. Функціонування системи цін у фінансовому механізмі ринкової економіки України: монографія / М.М. Артус – Львів: Новий Світ-2000, 2008. – 306 с.

347. Полтерович В.М. Трансплантация экономических институтов / В.М. Полтерович // Экон. наука современ. России. – 2001. – № 3.
348. Тамбовцев В.Л. Институциональные изменения в российской экономике // Обществ. науки и современность. – 1999. – № 4.
349. Энциклопедия рыночной экономики – Москва: Экономика, 1992. – С. 869–871.
350. Панькова В.Н. Экология и природопользование: Словарь-справочник. – Новосибирск: Сибирское соглашение, 2002.
351. Антоненко І.Я. Механізми модернізації інституціонального середовища лісоресурсного розвитку / І.Я. Антоненко, О.І. Дребот // Економіка природокористування і охорони довкілля: зб. наук. пр. – Київ: РВПС України НАН України. – 2010. – С. 172–178.
352. Суска А.А. Екологічне середовище експортної діяльності підприємств лісового господарства / А.А. Суска // Сучасні тенденції розвитку світової економіки: матеріали V Міжнар. наук.-прак. конф. Харків: ХНАДУ, 2013. С. 130–132.
353. Суска А.А. Екологічний менеджмент зовнішньоекономічної діяльності підприємства лісового господарства / А.А. Суска // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва: зб. наук. пр. ХНАДУ. Харків: ХНАДУ, 2013. № 1 (4). С. 24–29.
354. Гирусов Э.В. Экономика и экология природопользования / Э.В. Гирусов, С.Н. Бобылев, А.Л. Новоселов. – Москва: Закон и право, ЮНИТИ, 1998. – 455 с.
355. Концепція Загальнодержавної цільової програми розвитку промисловості України на період до 2017 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://industry.kmu.gov.ua>
356. Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки: постанова Верховної Ради України № 188/98-вр, ред. від 05.03.1998 // Відомості Верховної Ради України – 1998. – № 38. – ст. 248.

357. Нестеров П.М. Экономика природопользования и рынок / П.М. Нестеров, А.П. Нестеров. – Москва: Закон и право, 1997. – 416 с.
358. Сысоев В. Экономика природопользования и охрана окружающей среды / В. Сысоев, В. Щербицкий – Київ: Вища шк., 1987. – 263 с.
359. Дідух Я.П. Екологічні аспекти глобальних змін клімату: причини, наслідки, дії / Я.П. Дідух // Вісн. НАН України. – 2009. – № 2. – С. 34–44.
360. Суска А.А. Обґрунтування умов та стратегій досягнення інституціональної рівноваги ринку соціально-екологічних послуг лісу / А.А. Суска // Вісн. ДДАЕ – 2017 – № 4. – С. 47 – 53.
361. Точилін В.О. Формування галузевих ринків України: перехідний період / В.О. Точиліна. – Київ: Фенікс, 2004. – 332 с.
362. Точилін В.О. Галузеві ринки України : оцінка стану та перспективи розвитку: [наук. доп.] / В.О. Точиліна. – Київ: Ін-т екон. прогнозування НАН України, 2004. – 78 с.
363. Forestry sector of Ukraine in transition to market economy [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.unesc.org/.../Buksha-Forestry%20sect.
364. Forest sector of Ukraine with emphasis to opportunities in bioenergy markets [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.metla.fi/hanke/.../UkrainaLopatin.pdf.
365. Микрюков В.Ю. Теория взаимодействия экономических субъектов / В.Ю. Микрюков. – Москва: Дело, 1999. – 293 с.
366. Нельсон Р. Эволюционная теория экономических изменений / Р. Нильсон, М. Уинтер. – Москва: Финстатинформ, 2000. – 412 с.
367. Михайлов А.М. Экономические и институциональные отношения в системе хозяйственных отношений / А.М. Михайлов // Экономические науки. – 2003. – № 5. – С. 76–89.
368. Дайнеко В.Д. Устойчивое развитие лесной отрасли: роль институциональных преобразований / Д. В. Дайнеко // Состояние и перспективы развития системы управления лесным хозяйством: сб. тез Междунар. науч.-пркт. конф. – Иркутск: ИИЛХ, 2014. Ч. 1 – С. 96 – 101.

369. Екологічний менеджмент та аудит рекреаційних територій (концептуальні засади та організаційні механізми): монографія / за ред. Т.П. Галушкіної. – Одеса: ІНВАЦ, 2006. – 184 с.

370. Арустамов Э.А. Природопользование / Э.А. Арустамов. – Москва: Дашков и К0, 2004. – 312 с.

371. Gardent, parks and landscape design: terms and definitions / Н. Hladun, L. Herman, A. Suska. Kharkiv: PromArt, 2018. 156 p.

372. Туниця Т.Ю. Збалансоване природокористування: національний і міжнародний контекст: монографія / Т. Ю. Туниця. – Київ: Знання, 2006. – 300 с.

373. Ткач А.А. Інституціональна економіка. Нова інституціональна економічна теорія: навч. по-сібник / А.А. Ткач. – Київ: Центр учбової літератури, 2007. – 304 с.

374. Дребот О.І. Збалансований розвиток лісового сектору економіки в контексті європейської інтеграції України: монографія / О.І. Дребот, М.Х. Шершун, О.І. Шкуратов. – Київ: Аграрна наука, 2014. – 317 с.

375. Дмитрук О.Ю. Екологічний туризм: сучасні концепції менеджменту і маркетингу: навч. посіб. / О.Ю. Дмитрук. — Київ: Альтерпрес, 2004. – 192 с.

376. Добрянська І.В. Екотуризм як екологічно значущий напрямок діяльності / І.В. Добрянська. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.rusnauka.com/>

377. Кобанець Л.О. Динаміка сучасного світового розвитку рекреаційної діяльності / Л.О. Кобанець // Вісник ДІТБ. – 2006. – № 10. – С. 140–149.

378. Порівняльний аналіз лісового законодавства України та пов'язаних з ним правових актів на відповідність до законодавчої бази Європейського Союзу з питань сталого управління лісами // Удосконалення систем правозастосування та управління в лісовому секторі країн східного напрямку Європейської політики добросусідства та Росії (ENPIFLEG) програма: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://fleg1.fleg.org.ua/index.php?id=14&tx_

379. Леньо Р.В. Перспективні напрями впровадження зарубіжного досвіду в систему управління лісовим господарством України / Р.В. Леньо // Держ. управління: теорія та практика. – 2012. – №2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Dutp_2012_2_21.pdf.

380. Лосев М.В. Долгосрочная программа перехода лесного хозяйства Германии на устойчивое развитие / М.В. Лосев // Лесное хоз-во. – 2001. – № 3. – С. 28–30.

381. Панаит Н.М. Лесное хозяйство в условиях реформ / Н.М. Панаит // Лесное хоз-во. – 2001. – № 5. – С. 22–23.

382. Синякевич І.М. Лісове господарство України в ХХІ ст.: сценарії розвитку / І.М. Синякевич, І.П. Соловій, А.М. Дейнека // Економіка України. – 2007. – № 9. – С. 72–81.

383. Благун І.С. Управління лісопромисловим комплексом в ринкових умовах / І.С. Благун. – Івано-Франківськ: Прикарпат. ун-т ім. В. Стефаника, 2003. – 260 с.

384. Петров А.П. Управление лесами и ведение лесного хозяйства в Эстонии (опыт экономических реформ) / А.П. Петров, А. Талиярв // Лесное хоз-во. – 2002. – № 2. – С. 13–15.

385. Борисов В.А. Разгосударствление лесов в Чехии / В.А. Борисов // Лесное хоз-во. – 2002. – № 2. – С. 15–17.

386. Гамильтон У.Х. Институциональный подход к экономической теории / У.Х. Гамильтон // Эконом. вест. Ростов. гос. ун-та – Ростов-на-Дону, 2011 – № 6 – С. 78–87.

387. Буайэ Р. К созданию институциональной политической экономии/ Р. Буайе, Э. Бруссо, А. Кайе, О. Фавро// Экономическая соціологія Т.9 – 2008 – №3 – С. – 19.

388. Bell J. Capitalism Today / J. Bell. – New York and Geneva.: United Nations, 1971. – 386 p.

389. Gaibraith J. The New Industrial State/ J. Gaibraith. – Houghton Miffling, 1978. – 412 p.

390. Myrdal G. The Challenge of World Poverty/ G. Myrdal. – Publisher Vintage Books, Random House, 1971. – 318 p.

391. Зиновьев И.Ф. Формирование и реализация кадрового экономического потенциала в аграрной сфере: монография / И.Ф. Зиновьев. – Симферополь: Феникс, 2009. – 407 с.

392. Бемман А. Устойчивое лесное хозяйство на защите лесов / А. Бемман, В. Петров, М. Исслейб // Устойчивое развитие лесного сектора в Северной Европе: материалы междунар. науч.-практ. конф. – Петрозаводск, 1999. – С. 29–40.

393. Агапова И.И. Институциональная экономика: учеб. пособие / И.И. Агапова. – Москва: Экономист, 2006. – 254 с.

394. Кузьминов Я.И. Курс институциональной экономики: институты, сети, трансакционные издержки, контракты / Я.И. Кузьминов, К.А. Бендукидзе, М.М. Юдкевич. – Москва: ГУ-ВШЭ, 2005.

395. Сухарев М. Социальные антиинституты / М. Сухарев // Экон. социология. – 2004. – Т. 5. – № 5. – С. 63–73.

396. Панеях Э. Формальные правила и неформальные институты их применение в российской экономической практике / Э. Панеях // Экономическая социология. – 2001. – Т. 2. – № 4. – С. 57–69.

397. Гелбрейт Дж.К. Американский капитализм. Теория уравнивающей силы / Дж.К. Гелбрейт. – Москва: Мисль. – 448 с.

398. Wittfogel, K.A. Oriental Despotism: A Comparative Study of Total Power // The Political and Economic Origins of Our Time. – Boston: Beacon Press, 1957. – P. 68–76.

399. Кларк М. Теория экономического роста / М. Кларк. – Москва: Прогресс, 1986 – 312 с.

400. Уплив фінансової економічної кризи в країнах Євросоюзу на вдосконалення його недовершеної конструкції [Електронний ресурс] // Віче. – 2013. – № 10. – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/3674/>.

401. Біднячук С. Концептуальні основи регіоналізації лісівничої політики України / С. Біднячук // Регіон. економіка. – 2003, № 2. – С. 118–124.

402. Фурдичко О.І. Екологічна безпека – передумова економічної стабільності / О. І. Фурдичко // Лісовий і мисливський журн. – 2000, № 4–5. – С. 21–23.

403. Фурдичко О.І. Лісове господарство України: перспективи, критерії та індикатори екологічно сталого ведення й управління / О. І. Фурдичко // Регіональна економіка. – 2003, № 2. – С. 21–35.

404. Suska A. Investigation of the institutional equilibrium of the market of social and environmental services of forest // Інноваційний потенціал соціально-економічних систем: виклики глобального світу: матеріали Міжнар. наук.-прак. конф., Лісабон (Португалія), 2017. С. 152–156.

405. Шестак М. Державно-приватне партнерство в лісовому господарстві: перспективні напрями та проблеми інституціоналізації / М. Шестак // Економіст. – 2015. – № 3. – С. 30–32.

406. Шестак М. Формування державно-приватних партнерств у лісовому господарстві: пріоритети та механізми / М. Шестак // Економіст. – 2014. – № 4. – С. 25–27.

407. Лісовий кодекс України із змінами від 23.12.2015 р. – Київ: ПОЛІГРАФ, 2016. – 112 с.

408. Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>

409. Про захист економічної конкуренції: Закон України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>

410. Про антимонопольний комітет України: Закон України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua>

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Монографія:

1. Суска А.А. Теоретико-методологічні аспекти ринково-екологічних перетворень системи інституціонального забезпечення лісоресурсної сфери України: монографія. Харків: Цифрова друкарня № 1, 2018. 268 с.

Статті у зарубіжних наукових виданнях та наукових фахових виданнях України, які зареєстровані у міжнародних наукометричних базах:

2. Suska A.A. Investigation of the institutional equilibrium of the market of social and environmental services of forest: conditions and development strategies // Technology audit and production reserves: International Journal. 2017, № 3/5(35). С. 26–31.

3. Suska A.A., Babich A.P. Estimation of the possibilities of market-ecological transformation of the institutional environment for forest sector of economics // Technology audit and production reserves: International Journal. 2017, № 5/5(37). С. 4–8. *(Автором визначено напрями трансформації інститутів у нові еколого-економічні умови).*

4. Suska A.A. Development of the estimation methodology for the commercial balance of the market of social and environmental services of forests // Technology audit and production reserves: International Journal. 2017, № 6/5(38). С. 25–30.

5. Суска А.А. Визначення і обґрунтування соціально-екологічного потенціалу лісу в контексті становлення ринку соціально-екологічних послуг // Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. № 20. URL: <http://global-national.in.ua/issue-20-2017>

6. Ульянченко О.В., Суска А.А. Розробка методики оцінки соціально-екологічного потенціалу лісу в контексті становлення ринку соціально-екологічних послуг // Вісн. ХНАУ. Серія. «Екон. науки». Харків: ХНАУ, 2017. № 3. С. 138–149. *(Автором визначено та обґрунтовано основні показники оцінки соціально-екологічного потенціалу лісу).*

7. Суска А.А. Обґрунтування умов та стратегій досягнення інституціональної рівноваги ринку соціально-екологічних послуг лісу// Вісн. Дніпропетров. держ. аграр.-екон. ун-ту. 2017, № 4. С. 93–97.

8. Суска А.А. Соціальний та екологічний потенціал лісу як категорія економіки природних ресурсів // Економіка та суспільство. 2017. № 13. URL: <http://economyandsociety.in.ua>

9. Суска А.А. Сутність, методика оцінки соціально-екологічного потенціалу лісу як об'єкт ринку соціально-екологічних послуг // Економічні науки: зб. наук. пр. Херсон: ХДУ, 2017, № 27. С. 121–125.

10. Суска А.А. Комерційний баланс ринку соціально-екологічних послуг// Бізнес-навігатор: наук.-виробнич. журн. 2018, вип. 1 (44). С. 88–91.

11. Суска А.А. Методика оцінки якості інституціонального середовища становлення ринку соціально-екологічних послуг лісу // Економічні науки: зб. наук. пр. Херсон: ХДУ, 2018. С. 125–128.

12. Суска А.А. Проектування системи інституціонального забезпечення ринку соціально-екологічних послуг лісу // Причорноморські економічні студії: наук. журн. Вип. 30. Одеса, 2018. С. 52–56.

13. Суска А.А. Особливості становлення та функціонування регіональних ринків соціально-екологічних послуг// Інтелект XXI: наук. екон. журн. 2018, № 4. С. 51–59.

Статті у наукових фахових виданнях України:

14. Суска А.А. Загальноприродний та соціальний потенціал лісу як категорія економіки природних ресурсів // Причорноморські економічні студії: наук. журн. Вип. 12-2. Одеса, 2016. С. 84–89.

15. Суска А.А. Концептуальні засади інституціоналізації ринку соціально-екологічних послуг лісу і лісових територій // Наук. вісн. Міжнар. гуманітар. ун-ту: фах. наук. журн. Серія «Економіка і менеджмент». Вип. 24. Одеса, 2017. С. 30–34.

16. Суска А.А. Розробка методичних підходів до оцінки ефективності інституціонального середовища ринку соціально-екологічних послуг лісу // Наук. вісн. міжнар. гуманітар. ун-ту: фах. наук. журн. Серія «Економіка і менеджмент». Вип. 27, ч. 2. Одеса, 2017. С. 88–93.

17. Суска А.А. Обґрунтування ринково-екологічної трансформації інституціонального середовища лісового сектора економіки // Інтелект XXI: наук. економ. журн. 2017, № 6. С. 109–113.

18. Суска А.А. Проблеми і перспективи становлення ринку соціально-екологічних послуг лісу як еколого-економічної системи лісового сектора економіки // Екон. вісн. Запоріз. держ. інженер. акад. Вип. 3 (15). Запоріжжя, 2018. С. 49–52.

19. Суска А.А. Аналіз середовища становлення ринку соціально-екологічних послуг лісу // Вчені записки. ТНУ ім. В.І. Вернадського: журн. Серія «Економіка і управління». Т. 29 (68), ч. 3. Київ, 2017. С. 30–34.

20. Суска А.А. Особливості конкурентного середовища ринку соціально-екологічних послуг лісу // Наук. вісн. УжНУ. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство». Вип. 19/2018, Ужгород, 2018. С. 80–84.

21. Суска А.А. Особливості поведінкової моделі суб'єктів ринку соціально-екологічних послуг // Наук. вісн. міжнар. гуманітар. ун-ту: фах. наук. журн. Серія «Економіка і менеджмент». Вип. 27, ч. 2. Одеса, 2018. С. 88–93.

22. Суска А.А. Методичні підходи до оцінки ефективності екологічних інвестиційних проектів // Наук. вісн. УжНУ. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство». Вип. 20, Ужгород, 2018. С. 74–77.

Праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

23. Суска А.А. Екологічне середовище експортної діяльності підприємств лісового господарства // Сучасні тенденції розвитку світової економіки: матеріали V Міжнар. наук.-прак. конф. Харків: ХНАДУ, 2013. С. 145–147.

24. Суска А.А. Підходи до розробки системи екологічного моніторингу екологічної безпеки експортної діяльності підприємств лісового господарства // Сучасні тенденції розвитку світової економіки: матеріали VII Міжнар. наук.-прак. конф. Харків: ХНАДУ, 2015. С. 108–109.

25. Суска А.А. Розробка системи моніторингу екологічної безпеки експортної діяльності підприємств лісового господарства // Лісівнича наука в контексті сталого розвитку: матеріали наук. конф., присвяч. 150-річчю від дня народження академіка Г. М. Висоцького, 90-річчю від дня народження професора П. С. Пастернака та 85-річчю від часу заснування Українського

ордена «Знак Пошани» науково-дослідного інституту лісового господарства та агролісомеліорації ім. Г. М. Висоцького. Харків: УкрНДІЛГА, 2015. С. 14–15.

26. Суска А.А. Особливості оцінки екологічної безпеки експортної діяльності підприємств лісового господарства // Сучасні тенденції розвитку світової економіки: матеріали VIII Міжнар. наук.-прак. конф. Харків: ХНАДУ, 2016. С. 72–73.

27. Суска А.А. Інституціональна рівноваги ринку соціально-екологічних послуг лісу // Фінанси, бухгалтерський облік та підприємництво: аналіз тенденцій та перспектив розвитку: матеріали Всеук. наук.-прак. конф. Київ, 2018. С. 23–27.

28. Суска А.А. Потенціал лісових ресурсів, як важлива частина природно-ресурсного потенціалу України // Сучасні міжнародні економічні відносини: становлення та шляхи перспективного розвитку: матеріали Всеук. наук.-практ. конф. Одеса, 2018. С. 27–29.

29. Суска А.А. Об'єкт ринку соціально-екологічних послуг лісу і лісових територій // Сучасні наукові підходи до ефективного використання потенціалу економіки країни: матеріали Міжнар. наук.-прак. конф. Дніпро, 2018. С. 70–72.

30. Суска А.А. Концептуальні основи поведінкової моделі економіко-інституціональних відносин суб'єктів лісоресурсної сфери // Підвищення рівня використання економічного потенціалу у напрямку розвитку регіональної економіки: матеріали Міжнар. наук.-прак. конф. Львів, 2018. С. 44–47.

31. Suska A.A. Investigation of the institutional equilibrium of the market of social and environmental services of forest // Інноваційний потенціал соціально-економічних систем: виклики глобального світу: матеріали Міжнар. наук.-прак. конф. Лісабон (Португалія), 2017. С. 66–68.

32. Suska A.A. Methodology for the commercial balance of the market of social and environmental services of forests // Інтеграція бізнес-структур: стратегії та технології: матеріали Міжнар. наук.-прак. конф. Грузія, Тбілісі. 2018. С. 45–46.

33. Суска А.А. Формування конкурентного середовища ринку соціально-екологічних послуг лісу // Забезпечення сталого економічного розвитку країни: проблеми, можливості та перспективи: матеріали Всеук. наук.-прак. конф. Київ, 2018. С. 50–52.

34. Суска А.А., Овсяников С.И., Радионов А.С. Деревянное купольное домостроение // Вісн. ХНТУСГ. Серія «Деревооброблювальні технології та системотехніка лісового комплексу». Харків, 2017. Вип. 184. С. 66–71. *(Автором визначено особливості технології дерев'яного купольного домобудівництва).*

35. Суска А.А., Шевченко С.А., Заславська Н.В., Тесля Г.Р. Методика визначення питомого поглинання рідини зразками деревини змішаного розпилювання // Вісн. ХНТУСГ. Серія «Деревооброблювальні технології та системотехніка лісового комплексу». Харків, 2017. Вип. 184. С. 38–43. *(Автором розроблено регресійну математичну модель просочення рідини зразками деревини мішаного розпилювання).*

36. Суска А.А., Безрукова Л.Т., Кириллова С.С. Экспортный потенциал предприятий лесного хозяйства по концепции устойчивого природопользования // Актуальные направления научных исследований XXI века: теория и практика: сб. наук. тр. Воронеж, ВГЛТА, 2014, № 3, ч. 2 (8-2). С. 196–200. *(Автором визначено умови активізації експортної діяльності підприємств лісового господарства).*

37. Суска А.А., Бабич А.П. Методические подходы к экономической оценке социально-экологической нагрузки на лесные ресурсы в ходе хозяйственной деятельности предприятий лесной отрасли // International Journal of New Economics and Social Sciences. 2016, № 2 (2). С. 140–149. *(Автором запропоновано методичні підходи до економічної оцінки соціально-екологічних функцій лесу).*

38. Gardent, parks and landscape design: terms and definitions / Н. Hladun, L. Herman, A. Suska. Kharkiv: PromArt, 2018. 156 p.